

Inhoudsopgave Reglement van Orde

REGLEMENT VAN ORDE VAN DE TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL..... 6

HOOFDSTUK I. BEGRIPSBEPALINGEN.....	8
Artikel 1. Begripsbepalingen.....	8
HOOFDSTUK II. BEGIN EN EINDE VAN HET LIDMAATSCHAP	8
Artikel 2. Toelating leden	8
Artikel 3. Verlies van het lidmaatschap	8
HOOFDSTUK III. DE VOORZITTER, DE ONDERVOORZITTERS EN HET PRESIDIUM	8
Artikel 4. Benoeming van een Voorzitter	8
Artikel 5. Benoeming ondervoorzitters	9
Artikel 6. Taak van de Voorzitter	9
Artikel 7. Bijwonen commissievergaderingen door de Voorzitter	9
Artikel 8. Waarneming voorzitterschap.....	9
Artikel 9. Presidium	9
HOOFDSTUK IV. DE RAMING.....	10
Artikel 10. Raming; beheer geldelijke middelen.....	10
HOOFDSTUK V. DE FRACTIES	10
Artikel 11. Samenstelling fracties	10
Artikel 12. Ontstaan nieuwe fracties	10
HOOFDSTUK VI. PERSONEEL.....	10
Artikel 13. De Griffier en het overige personeel.....	10
Artikel 14. Leiding ambtelijke organisatie; archiefzorg en -beheer	11
HOOFDSTUK VII. DE COMMISSIES.....	11
<i>Paragraaf 1. Algemene bepalingen .....</i>	<i>11</i>
Artikel 15. Instelling commissies; bijstand.....	11
<i>Paragraaf 2. Vaste commissies, algemene commissies en tijdelijke commissies .....</i>	<i>11</i>
Artikel 16. Vaste commissies	11
Artikel 17. Algemene commissies	11
Artikel 17a. Themacommissies	11
Artikel 18. Tijdelijke commissies.....	12
<i>Paragraaf 3. Overige commissies .....</i>	<i>12</i>
Artikel 19. De commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven	12
Artikel 20. De commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven	12
Artikel 21. De commissie voor de Werkwijze	12
Artikel 21a. De commissie voor de Rijksuitgaven	12
Artikel 22. De commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten	13
Artikel 22a. Commissies van advies	13
<i>Paragraaf 3a. Gemengde commissies .....</i>	<i>13</i>
Artikel 23. Het onderhouden van interparlementaire betrekkingen.....	13
Artikel 24. Gemengde commissie van beroep voor de Dienst Verslag en Redactie	13
<i>Paragraaf 3b. Interparlementair Koninkrijksoverleg .....</i>	<i>13</i>
Artikel 24a. Interparlementair Koninkrijksoverleg	13
<i>Paragraaf 4. De leden en de voorzitter.....</i>	<i>14</i>
Artikel 25. De commissieleden	14
Artikel 26. De commissievoorzitter	14
<i>Paragraaf 5. Bevoegdheden .....</i>	<i>14</i>
Artikel 27. Bevoegdheden van commissies	14
Artikel 28. Vormen van mondeling overleg	14
Artikel 29. Hoorzittingen	15
Artikel 30. Colleges van advies	15
Artikel 31. Grote projecten.....	15
<i>Paragraaf 6. Verslagen .....</i>	<i>15</i>
Artikel 32. Verslagen	15
<i>Paragraaf 7. Commissievergaderingen .....</i>	<i>15</i>

Artikel 33. Tijdstippen van bijeenkomen	15
Artikel 34. Bijwonen vergaderingen	16
Artikel 35. Voorzitterschap	16
Artikel 36. Besluitvorming	16
Artikel 37. Openbaarheid commissievergaderingen	16
Artikel 38	16
<i>Paragraaf 8. Vormen van mondeling overleg</i>	16
Artikel 39. Wetgevingsoverleg	17
Artikel 39a. Begrotingsoverleg	17
Artikel 40. Notaoverleg	17
Artikel 41. Algemeen overleg	17
Artikel 42. Mondeling overleg met rijksambtenaren	17
Artikel 43. Plenaire behandeling na begrotingsoverleg	17
Artikel 44	17
Artikel 44a. Plenaire behandeling na algemeen overleg (tweeminutendebat)	17
Artikel 45. Samenloop vergaderingen	18
HOOFDSTUK VIII. DE PLENAIRE VERGADERING	18
<i>Paragraaf 1. Algemene bepalingen</i>	18
Artikel 46. Bijeenroeping	18
Artikel 47. Schorsing of sluiting van de vergadering	18
Artikel 48. Presentielijst	18
Artikel 49. Quorum	18
Artikel 50. Ontbreken van quorum	18
Artikel 51. Zitplaatsen	19
Artikel 52. Spreekplaats	19
Artikel 53. Ingekomen stukken	19
<i>Paragraaf 2. Regeling van werkzaamheden</i>	19
Artikel 54. Regeling van werkzaamheden	19
<i>Paragraaf 2a. Het dertigledendebat</i>	20
Artikel 54a. Het dertigledendebat	20
<i>Paragraaf 2b. Rapportage over interparlementaire vergaderingen</i>	20
Artikel 54b. Rapportage over interparlementaire vergaderingen	20
<i>Paragraaf 3. De beraadslaging</i>	20
Artikel 55. Spreken in de vergadering	20
Artikel 55a. Deelname aan de beraadslaging van in Nederland gekozen leden van het Europees Parlement	20
Artikel 56. Persoonlijk feit; voorstel van orde	20
Artikel 57. Interrupties	21
Artikel 58. Waarschuwing; terugneming van woorden	21
Artikel 59. Ontneming van het woord	21
Artikel 60. Uitsluiting van de vergadering	21
Artikel 61	21
Artikel 62. Geen beroep op de Kamer	21
Artikel 63. Aantal malen dat een lid het woord voert	21
Artikel 64. Maximumspreektijd	22
Artikel 65. Ophouden met spreken	22
Artikel 66. Indienen moties	22
Artikel 67. Sluiting van de beraadslaging	22
Artikel 68. Sluiting van de beraadslaging op een bepaald tijdstip	22
<i>Paragraaf 4. Stemming over zaken</i>	22
Artikel 69. Nemen van een besluit; stemming	22
Artikel 70. Hoofdelijke stemming	23
Artikel 71. Vergissingen bij stemmingen	23
Artikel 72. Staken van stemmen	23
Artikel 73. Stemverklaring	23
<i>Paragraaf 5. Stemming over personen</i>	24
Artikel 74. Stemopneming bij stemming over personen	24
Artikel 75. Invulling van de stembriefjes	24
Artikel 76. Minder stembriefjes dan quorum	24
Artikel 77. Ongeldige stemmen	24
Artikel 78. Nietige stemming	24

Artikel 79. Vrije stemming	24
Artikel 80. Derde stemming.....	24
Artikel 81. Vierde stemming.....	25
Artikel 82. Tussenstemming	25
Artikel 83. Staken van stemmen.....	25
Artikel 84. Niet in de Grondwet vermelde keuzen	25
Artikel 85. Keuze van personen door de commissies	25
Artikel 86. Aanbieding aan de Koning.....	25
<i>Paragraaf 6. Slotbepalingen</i>	25
Artikel 87. Officieel verslag en Handelingen.....	25
Artikel 88	26
Artikel 89. Verslag of notulen van een vergadering met gesloten deuren	26
HOOFDSTUK IX. BEHANDELING VOORSTELLEN VAN (RIJKS)WET, INITIATIEFVOORSTELLEN VAN (RIJKS)WET, ANDERE IN HANDEN VAN EEN COMMISSIE GESTELDE STUKKEN EN VERDRAGEN	26
<i>Paragraaf 1. Voorstellen van wet</i>	26
Artikel 90. Inhandenstelling.....	26
Artikel 91. Debat op hoofdlijnen	26
Artikel 92. Wetgevingsrapport	26
Artikel 93. Inzenden van opmerkingen (inbreng)	26
Artikel 93a. Rapporteur	27
Artikel 94. Verslag.....	27
Artikel 95. Termijnen	27
Artikel 96. Indienen amendementen.....	27
Artikel 97. Toelaatbaarheid amendementen.....	27
Artikel 98. Wijzigen en intrekken van amendementen	28
Artikel 99. Subamendementen.....	28
Artikel 100. Overnemen van amendementen	28
Artikel 101. Algemene beraadslaging in twee termijnen; artikelsgewijze behandeling	28
Artikel 102. Behandeling voorstel van wet en artikelsgewijze behandeling in wetgevingsoverleg.....	28
Artikel 103. Volgorde van stemmen; vervallen van amendementen	29
Artikel 104. Eindstemming over het voorstel van wet	29
Artikel 105. Tweede lezing	29
Artikel 106. Verandering van volgnummers, aanhalingen, e.d.....	29
Artikel 107. Verzending van voorstel van wet naar Eerste Kamer.....	29
Artikel 108. Terugzending van verworpen voorstel van wet	29
<i>Paragraaf 2. Voorstellen van Rijkswet</i>	30
Artikel 109. Algemene regel	30
Artikel 110. Schriftelijke voorbereiding	30
Artikel 111. Stellen van een termijn	30
Artikel 112. Verslag van het vertegenwoordigende lichaam	30
Artikel 113. Aanneming met minder dan drie vijfden van de stemmen.....	30
<i>Paragraaf 3. Initiatiefvoorstellen van (Rijks)wet</i>	30
Artikel 114. Inzenden van initiatiefvoorstellen van (Rijks)wet	30
Artikel 115. Horen Afdeling advisering van de Raad van State.....	31
Artikel 116. Wijze van behandeling initiatiefvoorstellen van (Rijks)wet	31
Artikel 117. Verzending van initiatiefvoorstel van (Rijks)wet naar Eerste Kamer	31
Artikel 118. Verdediging in de Eerste Kamer	31
<i>Paragraaf 4. Andere in handen van een commissie gestelde stukken</i>	31
Artikel 119. Inhandenstelling.....	31
Artikel 120. Debat op hoofdlijnen over in handen gestelde stukken	32
Artikel 121. Inzenden van opmerkingen (inbreng)	32
Artikel 121a. Rapporteur over een ander in handen gesteld stuk.....	32
Artikel 122. Termijnen.....	32
Artikel 123. Notaoverleg.....	32
<i>Paragraaf 5. Verdragen</i>	33
Artikel 124. Verdrag ter stilzwijgende goedkeuring	33
Artikel 125. Uitspreken van de wens door de Kamer zelf.....	33
Artikel 126. Uitspreken van de wens namens de Kamer door de Voorzitter	33
Artikel 127. Uitspreken van de wens door dertig leden	33
Artikel 128. Uitspreken van de wens door de Gevolmachtigde Minister	33

Artikel 129. Toetreding tot en opzegging van een verdrag	34
<i>Paragraaf 6. Kennisgeving van de wens tot regeling bij wet</i>	34
Artikel 130. Kennisgeving van de wens tot regeling bij wet	34
Artikel 130a. Uitspreken van de wens door de Kamer zelf.....	34
Artikel 130b. Uitspreken van de wens namens de Kamer door de Voorzitter	34
Artikel 130c. Uitspreken van de wens door dertig leden	34
HOOFDSTUK X. VERZOEKSCHRIFTEN	35
Artikel 131. Behandeling van de conclusies van de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven	35
Artikel 132. Minister besluit geen gevolg te geven aan besluit; inhandenstelling	35
HOOFDSTUK XA. BURGERINITIATIEF	35
Artikel 132a. Burgerinitiatief	35
HOOFDSTUK XI. HET VRAGEN VAN INLICHTINGEN AAN DE REGERING	36
<i>Paragraaf 1. De interpellatie</i>	36
Artikel 133. De interpellatie	36
<i>Paragraaf 2. Schriftelijke vragen</i>	36
Artikel 134. Indienen schriftelijke vragen	36
Artikel 135. Beantwoording schriftelijke vragen	36
<i>Paragraaf 3. Het mondelinge vragenuur</i>	37
Artikel 136. Het mondelinge vragenuur	37
Artikel 137	37
Artikel 138. Volgorde vragenstellers en spreektijden.....	37
Artikel 139. Geen moties; einde vragenuur.....	37
HOOFDSTUK XIA. KABINETS(IN)FORMATIE	37
Artikel 139a. Aanwijzing van kabinets(in)formateur(s)	38
Artikel 139b. Vragen van inlichtingen aan kabinets(in)formateur(s).....	38
HOOFDSTUK XII. PARLEMENTAIRE ENQUETE EN ANDER (PARLEMENTAIR) ONDERZOEK	38
Artikel 140. Regeling parlementair en extern onderzoek.....	38
Artikel 141. Enquêtecommissie	38
Artikel 142. Tijdelijke commissie	38
HOOFDSTUK XIIA. GEHEIMHOUDING BIJ VERGADERINGEN MET GESLOTEN DEUREN	38
Artikel 143. Geheimhouding besloten commissievergadering.....	38
Artikel 144. Geheimhouding plenaire vergadering met gesloten deuren	39
Artikel 145. Schending van de geheimhouding	39
HOOFDSTUK XIIB. VERTROUWELIJKE STUKKEN	39
Artikel 146. Vertrouwelijke stukken	39
Artikel 147. Schending van de vertrouwelijkheid ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk	39
Artikelen 148 en 149	40
HOOFDSTUK XIIC. REGISTERS	40
Artikel 150a. Registers.....	40
HOOFDSTUK XIII. DE PUBLICATIE VAN STUKKEN	40
Artikel 151. Publicatie van stukken	40
HOOFDSTUK XIV. BEZOEKERS EN TOEHOORDERS	40
Artikel 152. Bezoekers en toehoorders	40
HOOFDSTUK XV. SLOTBEPALINGEN	41
Artikel 153. Herziening van het Reglement	41
Artikel 154. Afwijking van het Reglement	41
Artikel 155. Inwerkingtreding.....	41

REGLEMENT VAN ORDE VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL

Vastgesteld in de vergadering van 22 juni 1993 (Kamerstukken II 1991/92 en 1992/93, 22590, handelingen II 1992/93, nrs. 31 en 33)

Nadien gewijzigd:

24160 (12 december 1995), art. 21a
25118 (10 februari 1998), art. 4, 17, 44a
25118, (17 februari 1998), art. 139a
25440 (10 februari 1998), art. 10
25441 (10 februari 1998), art. 4
27283 (3 oktober 2000), art. 69
27741 (5 juli 2001), art. 2, 4, 10, 13, 14, 61, 70
28042 (18 oktober 2001), art. 139a
28071 (13 november 2001), art. 51
28166 (20 december 2001), art. 30
28289 (25 april 2002), art. 1, 29, 87, 89, 141, 150, 151
28452 (4 juli 2002), art. 13, 16
28633 (15 april 2003), art. 150a
28821 (15 april 2003), art. 14, 148, opschrift hfdst. XIII
28822 (15 april 2003), art. 17a, 90
29380 (27 januari 2004), art. 150a
29263 (31 maart 2004), art. 46, 54, 54a, 54b, 57, 133
29264 (31 maart 2004), art. 27, 28, 29, 32, 39, 39a, 40, 41, 43, 44, 45, 64
29265 (31 maart 2004), art. 91, 93a, 119, 130
29266 (31 maart 2004), art. 135
29267 (31 maart 2004), art. 136, 137, 138, 139
29489 (20 april 2004; iwtr. 1 mei 2004), art. 24
30140 (7 februari 2006), art. 20, 132a
30181 (7 februari 2006), art. 150a
30351 (22 juni 2006), art. 31
30446 (23 februari 2006), art. 39, 40, 90, 119
30619 t/m 30629 en 30631 (29 juni 2006), art. 22, 22a, 34, 50, 71, 119, 120, 121a, 124, 130 t/m 130c, 133, 153
31297 (11 december 2007), art. 121a
31299 (11 december 2007), art. 55a
31312 (20 december 2007), art. 9
31313 (20 december 2007), art. 13
31298 (15 januari 2008), art. 37
31417 (24 april 2008), art. 135
31470 (3 juni 2008), art. 24a
31019 (3 juli 2008), art. 140 t/m 142
31517 (3 juli 2008), art. 23
31995 (6 oktober 2009), art. 116
32199 (10 november 2009), art. 24, 28, 34, 40, 41, 44a, 45, 123
32055 (18 februari 2010), art. 4, 8, 13, 15, 21, opschrift par. 3a, 24, 31, 32, 35, 48, 53, 62, 70, 87, 89, 114, 120, 121, 124, 130, 131, 132a, 153, 155
30698 (20 april 2010), art. 139a
32391 (1 juli 2010), art. 37, 38, 58, 59, 88, 89, 143 t/m 147, 151

Reglement van Orde van de Tweede Kamer

32571 (14 december 2010), art. 16, 51, 111, 114, 124 t/m 128

32572 (14 december 2010), art. 51, opschrift hfst. IX, opschrift hfdst. IX, par. 3, art. 116, 117, 154

32743 (28 april 2011), art. 54a

33040 (24 november 2011), art. 136, 138

33111 (13 december 2011), art. 44a

32759 (27 maart 2012), art. 139a

33588 (28 maart 2013), opschrift hfst. VII, paragraaf 3b, art. 24a

33909 (17 april 2014), art. 1b, 2 lid 1 en 2, 3 lid 2, 9 lid 4, 15 lid 2, 19 lid 2, 21a lid 2, 23, 34 lid 3, 43 lid 2, 46 lid 1, 53 lid 1, 64, 65, 102, 103 lid 1, 114 lid 1, 2 en 3, 115 lid 1 en 2, 116 lid 1 en 2, 118, 131 lid 1, 132

HOOFDSTUK I. BEGRIPSBEPALINGEN

Artikel 1. Begripsbepalingen

Waar in dit Reglement sprake is van:

- a. de Voorzitter, wordt daarmee de Voorzitter van de Kamer bedoeld;
- b. de ministers, worden daaronder mede de staatssecretarissen begrepen;
- c. stukken, worden daarmee bedoeld bescheiden in de zin van de Archiefwet 1995;
- d. drukken, wordt daaronder mede begrepen plaatsing op het internet.

HOOFDSTUK II. BEGIN EN EINDE VAN HET LIDMAATSCHAP

Artikel 2. Toelating leden

1. Elk nieuw benoemd lid doet van zijn verkiezing blijken door overlegging van de bij de wet voorgeschreven stukken.
2. De geloofsbrieven en daarop betrekking hebbende stukken worden bij de griffie ter inzage gelegd van de leden.
3. Over de toelating van leden die benoemd zijn verklaard na periodieke aftreding of ontbinding besluit, voor zover mogelijk, de Kamer in oude samenstelling.

Artikel 3. Verlies van het lidmaatschap

1. Indien een lid het oordeel van de Voorzitter dat dit lid heeft opgehouden lid te zijn, wegens hetzij het niet bezitten van een van de vereisten voor het lidmaatschap hetzij het vervullen van een met het lidmaatschap onverenigbare betrekking, aan het oordeel van de Kamer onderwerpt, doet de Kamer over de zaak geen uitspraak dan nadat een daartoe door haar uit haar midden benoemde commissie van onderzoek verslag heeft uitgebracht. De commissie hoort het desbetreffende lid, indien die de wens daartoe te kennen geeft.
2. Met betrekking tot een lid van het Europees Parlement is het eerste lid van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK III. DE VOORZITTER, DE ONDERVOORZITTERS EN HET PRESIDIUM

Artikel 4. Benoeming van een Voorzitter

1. In de laatste vergadering van de Kamer in de oude zitting, stelt deze een ontwerp vast voor een profielschets van de nieuw te benoemen Voorzitter. In de eerste vergadering van de nieuwe zitting beslist de Kamer over dit ontwerp. Vervolgens geeft de tijdelijk Voorzitter de gelegenheid tot het stellen van kandidaten voor de vervulling van de vacature en gaat de Kamer over tot de benoeming van een Voorzitter.
2. Zolang in een nieuwe zitting geen Voorzitter is benoemd, treedt een oud-Voorzitter als tijdelijk Voorzitter op, waarbij de laatstafgetredene voorrang heeft. Bij ontstentenis van een oud-Voorzitter treedt als tijdelijk Voorzitter op de laatst afgetreden oud-ondervoorzitter; bij aanwezigheid van twee of meer gelijktijdig afgetreden oud-ondervoorzitters wordt hun rangorde in het Presidium, waarin zij gelijktijdig zitting hadden, in acht genomen. Bij ontstentenis van een oud-ondervoorzitter treedt het lid dat het langst in de Kamer zitting heeft als tijdelijk Voorzitter op; bij gelijke zittingsduur gaat het oudste lid in leeftijd voor.

3. Bij het tussentijds openvallen van het voorzitterschap stelt de Kamer hiervoor zo spoedig mogelijk een profielschets vast. Vervolgens geeft de tijdelijk Voorzitter de gelegenheid tot het stellen van kandidaten voor het vervullen van de vacature en gaat de Kamer over tot benoeming van een Voorzitter.

4. Zolang bij het tussentijds openvallen van het voorzitterschap geen Voorzitter is benoemd, treedt een ondervoorzitter als tijdelijk Voorzitter op, waarbij de rangorde in het Presidium in acht wordt genomen. Bij ontstentenis van een ondervoorzitter treedt als tijdelijk Voorzitter op de laatst afgetreden oud-Voorzitter waarbij de laatstafgetredene voorrang heeft. Bij ontstentenis van een oud-Voorzitter treedt als tijdelijk Voorzitter op de laatst afgetreden oud-ondervoorzitter; bij aanwezigheid van twee of meer gelijktijdig afgetreden oud-ondervoorzitters wordt hun rangorde in het Presidium, waarin zij gelijktijdig zitting hadden, in acht genomen. Bij ontstentenis van een oud-ondervoorzitter treedt het lid dat het langst in de Kamer zitting heeft als tijdelijk Voorzitter op; bij gelijke zittingsduur gaat het oudste lid in leeftijd voor.

Artikel 5. Benoeming ondervoorzitters

De Kamer benoemt na iedere voorzittersbenoeming een door haar te bepalen aantal ondervoorzitters, van wie de rangorde wordt bepaald door de volgorde van hun benoemingen.

Artikel 6. Taak van de Voorzitter

De taak van de Voorzitter bestaat voornamelijk in:

- a. het leiden van de werkzaamheden van de Kamer en van die van het Presidium;
- b. het doen naleven van het Reglement van Orde;
- c. het uitvoeren van door de Kamer genomen besluiten;
- d. het vertegenwoordigen van de Kamer.

Artikel 7. Bijwonen commissievergaderingen door de Voorzitter

De Voorzitter is bevoegd de vergaderingen van elke commissie bij te wonen.

Artikel 8. Waarneming voorzitterschap

1. Indien de Voorzitter niet beschikbaar is, wordt het voorzitterschap waargenomen door een van de ondervoorzitters overeenkomstig de in artikel 5 genoemde rangorde.

2. Is de Voorzitter noch een van de ondervoorzitters beschikbaar, dan wordt de Voorzitter vervangen overeenkomstig de regeling in artikel 4, tweede lid.

3. Een waarnemend Voorzitter heeft dezelfde taken en bevoegdheden als de Voorzitter.

Artikel 9. Presidium

1. De Voorzitter en de ondervoorzitters vormen samen het Presidium. De Voorzitter benoemt voor ieder lid van het Presidium een plaatsvervanger die bij afwezigheid van het desbetreffende lid in zijn plaats de vergadering van het Presidium bijwoont. De Kamer kan deze benoeming aan zich houden.

2. Het Presidium kan geen besluiten nemen, indien niet meer dan de helft van zijn leden of hun plaatsvervangers aanwezig is; bij staken van stemmen beslist de Voorzitter.

3. Andere leden kunnen door de Voorzitter worden uitgenodigd aan de vergaderingen van het Presidium deel te nemen; dezen hebben een adviserende stem.

4. Het Presidium kan een of meer commissies van advies instellen die, behoudens in zeer spoedeisende gevallen, met betrekking tot onderdelen van zijn taak moeten worden gehoord, voordat het ten aanzien van die onderdelen besluiten neemt.

5. Het Presidium wordt bijgestaan door de Griffier en de directeuren.

HOOFDSTUK IV. DE RAMING

Artikel 10. Raming; beheer geldelijke middelen

1. Het Presidium maakt jaarlijks de raming van de in het volgende jaar voor de Kamer benodigde uitgaven op en zendt deze tijdig aan de Kamer ter vaststelling en aan de betrokken minister.

2. De Griffier is, namens de Voorzitter, belast met het begrotingsbeheer van de Kamer. De bevoegdheden, voortkomend uit dit beheer, kunnen geheel of gedeeltelijk worden gemandateerd.

3. Bij afzonderlijk op voordracht van het Presidium door de Kamer vast te stellen reglement worden regels gesteld voor het toekennen van geldelijke middelen aan fracties en voor het beheer van die middelen door fracties.

HOOFDSTUK V. DE FRACTIES

Artikel 11. Samenstelling fracties

1. De leden, die door het centraal stembureau op dezelfde lijst verkozen zijn verklaard, worden bij de aanvang van de zitting als één fractie beschouwd. Is onder een lijstnummer slechts één lid verkozen, dan wordt dit lid als een afzonderlijke fractie beschouwd.

2. Van veranderingen die nadien in de samenstelling van een fractie optreden, doet deze fractie mededeling aan de Voorzitter.

3. Elke fractie doet van de samenstelling van haar bestuur mededeling aan de Voorzitter.

Artikel 12. Ontstaan nieuwe fracties

1. Vindt in een fractie een splitsing plaats die leidt tot de vorming van een of meer nieuwe fracties, dan worden de financiële tegemoetkomingen van de daarbij betrokken fracties vastgesteld op de bedragen die worden gevonden door de tegemoetkoming, welke aan de ongesplitste fractie zou toekomen, te verdelen naar evenredigheid van de aantallen bij de splitsing betrokken leden.

2. Ontstaat een nieuwe fractie door samenvoeging, dan kan de tegemoetkoming van de nieuwgevormde fractie niet groter zijn dan de tegemoetkoming die toekomt aan een fractie van gelijke grootte als bedoeld in artikel 11, eerste lid.

3. Teneinde voldoening aan verplichtingen die tegenover de medewerkers van de oorspronkelijke fractie bestaan, mogelijk te maken, kan het Presidium, in afwijking van het eerste en tweede lid, een tijdelijke regeling treffen.

HOOFDSTUK VI. PERSONEEL

Artikel 13. De Griffier en het overige personeel

1. De Kamer benoemt de Griffier en ontslaat deze.

2. Het Presidium is belast met het uitoefenen van de overige rechtspositionele bevoegdheden ten aanzien van de Griffier.
3. Het Presidium benoemt de directeuren en ontslaat dezen.
4. De Griffier is belast met het uitoefenen van de overige rechtspositionele bevoegdheden ten aanzien van de directeuren en de plaatsvervangend griffiers.
5. De overige ambtenaren worden door de Griffier aangesteld, dan wel ontslagen.
6. De Griffier kan mandaat verlenen tot het uitoefenen van zijn bevoegdheden ingevolge het vierde en vijfde lid.

Artikel 14. Leiding ambtelijke organisatie; archiefzorg en -beheer

1. De Griffier heeft de leiding van de ambtelijke organisatie. Het Presidium oefent hierop toezicht uit.
2. De Griffier is, namens de Kamer, belast met het beheer van de archieven van de Kamer.
3. De Griffier kan mandaat verlenen tot het uitoefenen van zijn bevoegdheden ingevolge het eerste en het tweede lid.

HOOFDSTUK VII. DE COMMISSIES

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 15. Instelling commissies; bijstand

1. De Kamer stelt de commissies in die door de bepalingen van dit Reglement worden voorgeschreven.
2. Elke commissie wordt bijgestaan door de Griffier of een door de Griffier aangewezen plaatsvervangende griffier, alsmede door een of meer andere door de Griffier aangewezen ambtenaren van de Kamer.

Paragraaf 2. Vaste commissies, algemene commissies en tijdelijke commissies

Artikel 16. Vaste commissies

De Kamer kent een vaste commissie voor ieder ministerie, met uitzondering van het ministerie van Algemene Zaken. Tevens kent de Kamer vaste commissies voor Europese Zaken en voor Koninkrijksrelaties.

Artikel 17. Algemene commissies

1. De Kamer kan algemene commissies instellen voor onderwerpen die van bijzonder belang zijn voor de uitoefening van haar taken dan wel vrijwel alle ministeries aangaan.
2. Een algemene commissie wordt ingesteld voor de duur van een zitting.
3. De Kamer kan ook andere commissies belasten met de behandeling van dergelijke onderwerpen.

Artikel 17a. Themacommissies

1. De Kamer kan themacommissies instellen voor onderwerpen van groot maatschappelijk belang die niet specifiek één ministerie aangaan.
2. Een themacommissie wordt ingesteld maximaal voor de duur van een zitting.

Artikel 18. Tijdelijke commissies

1. De Kamer kan tijdelijke commissies instellen voor specifieke onderwerpen.
2. Het instellingsbesluit van een tijdelijke commissie bevat in ieder geval:
  - a. een nauwkeurige omschrijving van het onderwerp waarover de commissie de Kamer dient te rapporteren;
  - b. de termijn waarvoor de commissie wordt ingesteld.
3. De in het tweede lid, onderdeel b, bedoelde termijn kan op verzoek van de commissie door de Kamer worden verlengd.

Paragraaf 3. Overige commissies

Artikel 19. De commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven

1. Er is een commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven. Zij brengt de Kamer schriftelijk of mondeling verslag uit over de toelating van de leden en, zo nodig, over het verloop van de verkiezingen en de vaststelling van de uitslag.
2. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing op de tot lid van het Europees Parlement benoemd verklaarden.

Artikel 20. De commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven

1. Er is een commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven, waarvan de werkwijze bij afzonderlijk door de Kamer vast te stellen reglement wordt geregeld.
2. Zij is belast met het uitbrengen van verslag over alle door de Kamer of een commissie van de Kamer in haar handen gestelde verzoekschriften en burgerinitiatieven. Zij is tevens belast met het uitbrengen van verslag over onderzoeksrapporten van de Nationale ombudsman, indien daartoe aanleiding is.
3. De commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven toetst of een burgerinitiatief voldoet aan de ontvankelijkheidscriteria, genoemd in artikel 132a, en aan de vormvereisten, vastgesteld in het in het eerste lid bedoelde reglement.
4. Elk verslag over een verzoekschrift en een burgerinitiatief bevat een duidelijke conclusie of een behandelingsvoorstel.
5. De commissie is bevoegd mondeling of schriftelijk in overleg te treden met de regering en de Nationale ombudsman.
6. De commissie kan aan een vaste of algemene commissie verzoeken haar van advies te dienen of namens haar een onderzoek in te stellen en daaromtrent aan haar verslag uit te brengen, waarna zijzelf aan de Kamer verslag uitbrengt.

Artikel 21. De commissie voor de Werkwijze

Er is een commissie voor de Werkwijze die desgevraagd of eigener beweging de Kamer adviseert over de werkwijze van de Kamer en dit Reglement.

Artikel 21a. De commissie voor de Rijksuitgaven

1. Er is een commissie voor de Rijksuitgaven. Zij is belast met de behandeling van aangelegenheden van rechtmatigheid en doelmatigheid van besteding van collectieve middelen, alsmede met de voorlichting, advisering en ondersteuning van de Kamer en de commissies bij de uitoefening van het budgetrecht en de financiële controle. Deze voorlichting, advisering en ondersteuning strekken zich behalve tot de begrotingsstukken, uit tot door de Kamer aangewezen grote projecten en tot de

budgettaire en comptabele aspecten van beleidsvoornemens en -beslissingen van de regering.

2. Rapporten van de Algemene Rekenkamer en regeringsstukken van comptabele aard worden direct in handen van de commissie gesteld. De Voorzitter en de eerste en tweede ondervoorzitter kunnen nader besluiten een dergelijk stuk mede in handen van een andere commissie te stellen; artikel 119, vierde lid, is van overeenkomstige toepassing.

3. Over een voorstel aan de Kamer, de Algemene Rekenkamer te verzoeken een onderzoek in te stellen, wordt niet beslist dan na advies van de commissie.

Artikel 22. De commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten

1. Er is een commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.

2. In afwijking van het bepaalde in artikel 25, eerste lid, zijn lid van deze commissie de voorzitters van de fracties, als bedoeld in artikel 11, eerste lid. De Voorzitter benoemt de leden van de commissie.

Artikel 22a. Commissies van advies

Het Presidium kan ten behoeve van zijn eigen werkzaamheden commissies van advies instellen.

Paragraaf 3a. Gemengde commissies

Artikel 23. Het onderhouden van interparlementaire betrekkingen

1. Bij afzonderlijk reglement, vast te stellen door de beide Kamers der Staten-Generaal, wordt de instelling van een griffie voor de interparlementaire betrekkingen geregeld.

2. De inhoudelijke aansturing van de dienstverlening aan beide Kamers en de verschillende delegaties wordt verzorgd door een bij genoemd reglement in te stellen gemengde commissie. De gemengde commissie adviseert de Voorzitters en de leden van beide Kamers over interparlementaire aangelegenheden.

Artikel 24. Gemengde commissie van beroep voor de Dienst Verslag en Redactie

1. Bij afzonderlijk reglement, vast te stellen door de beide kamers der Staten-Generaal, worden de zorg voor de Dienst Verslag en Redactie, de taakuitoefening met betrekking tot stenografische en beknopte verslagen, de openbaarmaking van het verslag van het verhandelde in de vergaderingen der Staten-Generaal alsmede de bewaartermijnen geregeld.

2. De bevoegdheid om in het door de Dienst geleverde verslag wijzigingen aan te brengen of aangebrachte wijzigingen ongedaan te maken wordt uitgeoefend door de bij genoemd reglement in te stellen gemengde commissie van beroep voor de Dienst Verslag en Redactie.

Paragraaf 3b. Interparlementair Koninkrijksoverleg

Artikel 24a. Interparlementair Koninkrijksoverleg

Indien het Interparlementair Koninkrijksoverleg plaatsvindt onder voorzitterschap van een lid van de Tweede Kamer dan wel zijn plaatsvervanger, is dit Reglement van toepassing, tenzij een van de deelnemende commissies daar tevoren bezwaar tegen heeft gemaakt.

Paragraaf 4. De leden en de voorzitter

Artikel 25. De commissieleden

1. De Voorzitter bepaalt uit hoeveel leden een commissie zal bestaan. De Kamer kan anders besluiten.

2. De Voorzitter benoemt de leden en, voor zover hij dit wenselijk acht, plaatsvervangende leden.

3. Ontheffing van het lidmaatschap of plaatsvervangend lidmaatschap kan op verzoek door de Voorzitter worden verleend. In de hierdoor ontstane en in alle andere vacatures voorziet de Voorzitter.

4. De leden en de plaatsvervangende leden van commissies, met uitzondering van die van algemene commissies, worden bij de aanvang van elke zitting opnieuw benoemd. Totdat deze benoemingen zijn geschied blijven de in de vorige zitting bestaande commissies voortbestaan in de oude samenstelling.

Artikel 26. De commissievoorzitter

1. De eerste vergadering van een nieuw ingestelde commissie heeft op uitnodiging en onder leiding van de Voorzitter plaats. In deze vergadering benoemt de commissie uit haar midden een voorzitter, die met de leiding van de verdere werkzaamheden is belast, en een ondervoorzitter.

2. Na de in artikel 25, vierde lid, bedoelde nieuwe samenstelling van een commissie en bij het tussentijds openvallen van het voorzitterschap of het ondervoorzitterschap van een commissie wordt opnieuw in het voorzitterschap of het ondervoorzitterschap voorzien in een daartoe bijeengeroepen vergadering.

3. De keuze van de voorzitter en van de ondervoorzitter wordt aan de Kamer medegedeeld.

4. Bij ontstentenis of verhindering van de voorzitter wordt deze vervangen door de ondervoorzitter of anders door het lid dat het langst in de Kamer zitting heeft. Bij gelijke zittingsduur gaat het oudste lid in leeftijd voor.

Paragraaf 5. Bevoegdheden

Artikel 27. Bevoegdheden van commissies

Voor een goede vervulling van haar taken is een commissie in ieder geval bevoegd:

a. zich tot een minister te wenden ter verkrijging van alle stukken waarvan zij de kennisneming nodig acht;

b. mondeling of schriftelijk in overleg te treden met een minister;

c. tot het beleggen van rondetafelgesprekken;

d. tot het houden van hoorzittingen;

e. tot het afleggen van werkbezoeken;

f. zich te laten voorlichten door colleges van advies;

g. externe deskundigen in te schakelen;

h. de Kamer voor te stellen een groot project aan te wijzen.

Artikel 28. Vormen van mondeling overleg

Een mondeling overleg met een minister kan:

a. betrekking hebben op een in handen van een commissie gesteld voorstel van wet (wetgevingsoverleg);

- b. betrekking hebben op een in handen van een commissie gestelde begroting dan wel onderdeel daarvan (begrotingsoverleg);
- c. betrekking hebben op een ander in handen van een commissie gesteld stuk (notaoverleg);
- d. gericht zijn op het geregeld van gedachten wisselen over het algemeen beleid (algemeen overleg).

Artikel 29. Hoorzittingen

- 1. Van het houden van een hoorzitting wordt mededeling gedaan aan de leden van de Kamer en op het internet.
- 2. Wil een commissie rijksambtenaren horen, dan nodigt zij hen door tussenkomst van de desbetreffende minister uit.

Artikel 30. Colleges van advies

- 1. De leden kunnen voorstellen om advies te vragen aan externe adviescolleges als bedoeld in artikel 17 van de Kaderwet adviescolleges. Een zodanig voorstel wordt aan een commissie van de Kamer gericht.
- 2. De commissie zendt het voorstel met haar advies aan het Presidium. Het Presidium legt het voorstel voorzien van het advies van de commissie en zijn eigen advies voor aan de Kamer.
- 3. De Kamer besluit over het voorstel.

Artikel 31. Grote projecten

Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, worden voorschriften gegeven over grote projecten.

Paragraaf 6. Verslagen

Artikel 32. Verslagen

- 1. Een commissie brengt aan de Kamer verslag uit omtrent de in haar handen gestelde stukken. Deze verslagen bevatten zo beknopt mogelijk hetgeen op het stuk betrekking heeft. De commissie is bevoegd datgene weg te laten, wat zij niet ter zake acht.
- 2. De Kamer kan besluiten dat een commissie over in haar handen gestelde stukken, die naar het oordeel van de commissie niet in het openbaar kunnen worden behandeld, geen verslag hoeft uit te brengen.
- 3. Een commissie brengt in ieder geval verslag uit van door haar gevoerd openbaar mondeling overleg met een minister.
- 4. Alle door een commissie uit te brengen verslagen worden opgesteld onder verantwoordelijkheid van de griffier van de commissie.

Paragraaf 7. Commissievergaderingen

Artikel 33. Tijdstippen van bijeenkomen

- 1. De commissie komt op door haar zelf te bepalen tijdstippen bijeen. Heeft zij hieromtrent geen besluit genomen, dan bepaalt haar voorzitter deze tijdstippen.
- 2. De voorzitter roept haar in ieder geval binnen een redelijke tijd bijeen zo dikwijls hetzij de regering, hetzij een vierde van haar leden onder opgave van redenen de wens daartoe te kennen geeft.

Artikel 34. Bijwonen vergaderingen

1. Leden en plaatsvervangende leden van een commissie hebben toegang tot al haar vergaderingen.

2. Tot een wetgevingsoverleg, een begrotingsoverleg en een notaoverleg hebben alle leden van de Kamer toegang. Zij hebben het recht aan de beraadslaging deel te nemen.

3. Een commissie kan een of meer leden van de Kamer, die lid noch plaatsvervangend lid van de commissie zijn, op hun verzoek toestemming verlenen een andere commissievergadering dan bedoeld in het tweede lid bij te wonen; in dat geval is het desbetreffende lid bevoegd aan de beraadslaging deel te nemen.

Artikel 35. Voorzitterschap

1. De voorzitter van een commissievergadering heeft dezelfde bevoegdheden als aan de Voorzitter van een vergadering van de Kamer toekomen, met dien verstande dat een uitsluiting ingevolge artikel 60 slechts geldt voor de openbare vergaderingen van die commissie gedurende de dag waarop de uitsluiting plaats heeft.

2. Een gezamenlijke vergadering van twee of meer commissies wordt voorgezeten door de commissievoorzitter, die het langst in de Kamer zitting heeft. Bij gelijke zittingsduur gaat het oudste lid in leeftijd voor.

Artikel 36. Besluitvorming

1. Besluiten worden alleen door de leden van de commissie genomen, met dien verstande dat bij ontstentenis of afwezigheid van een lid zijn plaatsvervanger zijn bevoegdheden uitoefent.

2. Besluiten in een gezamenlijke vergadering van twee of meer commissies worden door elk van de commissies afzonderlijk genomen. Indien de besluiten niet gelijklopend zijn beslist zo nodig de Kamer.

3. De commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven kan geen besluit nemen, indien niet meer dan de helft van haar leden of hun plaatsvervangers aanwezig zijn.

Artikel 37. Openbaarheid commissievergaderingen

1. De vergaderingen van commissies zijn openbaar. De Kamer kan besluiten dat vergaderingen van een bepaalde commissie besloten mogen zijn.

2. Een commissie kan besluiten dat een procedurevergadering, of een gedeelte daarvan, besloten zal zijn.

3. Een commissie kan besluiten een besloten vergadering te houden op voorstel van een lid van de commissie of een minister. Wordt het voorstel gedaan tijdens een openbare vergadering, dan worden de deuren gesloten tot over het voorstel is beslist.

4. Een besloten commissievergadering kan alleen worden gehouden in het gebouw van de Kamer. De leden die deelnemen aan een besloten commissievergadering dienen in de vergaderzaal in persoon aanwezig te zijn. In geval van bijzondere omstandigheden kan de Voorzitter besluiten dat van de vorige twee volzinnen mag worden afgeweken.

Artikel 38

[Vervallen]

Paragraaf 8. Vormen van mondeling overleg

Artikel 39. Wetgevingsoverleg

1. Voor het houden van een wetgevingsoverleg heeft een commissie toestemming van de Kamer nodig. De Kamer besluit op voorstel van de Voorzitter en de eerste en tweede ondervoorzitter.

2. De commissie is niet bevoegd te besluiten tot maximumspreektijden bij wetgevingsoverleg. Wel kan de commissie beslissen dat leden die aan het overleg willen deelnemen de door hen gewenste spreektijd tevoren opgeven.

3. Van een wetgevingsoverleg wordt een stenografisch verslag gemaakt.

4. Tijdens een wetgevingsoverleg kunnen moties worden ingediend. Artikel 66 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 39a. Begrotingsoverleg

1. Elke commissie kan over de in haar handen gestelde begroting(en) een begrotingsoverleg houden.

2. Van het begrotingsoverleg wordt een stenografisch verslag gemaakt.

3. Tijdens een begrotingsoverleg kunnen moties worden ingediend. Artikel 66 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 40. Notaoverleg

1. Een commissie kan over een in haar handen gesteld stuk een notaoverleg houden.

2. Van een notaoverleg wordt een stenografisch verslag gemaakt.

3. Tijdens een notaoverleg kunnen moties worden ingediend. Artikel 66 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 41. Algemeen overleg

1. Een commissie kan over zaken die betrekking hebben op het haar betreffende beleidsterrein een algemeen overleg houden.

2. De agenda van een algemeen overleg wordt tevoren door een commissie vastgesteld en meegedeeld op het internet.

3. Van een algemeen overleg wordt een stenografisch verslag gemaakt.

Artikel 42. Mondeling overleg met rijksambtenaren

In een mondeling overleg kunnen met instemming van de desbetreffende minister inlichtingen worden verschaft door daartoe door de minister aangewezen ambtenaren.

Artikel 43. Plenaire behandeling na begrotingsoverleg

1. Voor de plenaire afronding van het begrotingsoverleg stelt de Kamer een maximumspreektijd per fractie vast.

2. De stemmingen over alle begrotingswetsvoorstellen en de bij die wetsvoorstellen ingediende amendementen vinden in samenhang plaats, bij voorkeur in één week.

Artikel 44

[Vervallen]

Artikel 44a. Plenaire behandeling na algemeen overleg (tweeminutendebat)

1. De beraadslaging over een verslag van een algemeen overleg wordt alleen geopend indien een lid naar aanleiding van dat overleg een motie wenst in te dienen.
2. In afwijking van artikel 63, eerste lid, voert elk lid slechts eenmaal het woord.
3. In afwijking van artikel 64 bedraagt de maximumspreektijd per fractie twee minuten, met inbegrip van de benodigde tijd voor de indiening van moties.

Artikel 45. Samenloop vergaderingen

1. De dagen en uren waarop een overleg met stenografisch verslag als bedoeld in de artikelen 39, 39a en 40 zal worden gehouden, worden door de Voorzitter vastgesteld.
2. Er worden niet meer dan twee overleggen als bedoeld in het eerste lid tegelijk gehouden. Op tijdstippen waarop een vergadering van de Kamer wordt gehouden, kan slechts één overleg als bedoeld in het eerste lid worden gehouden.

HOOFDSTUK VIII. DE PLENAIRE VERGADERING

Paragraaf 1. Algemene bepalingen

Artikel 46. Bijeenroeping

1. De Voorzitter roept de vergadering bijeen zo dikwijls hij dit nodig oordeelt. Voorts roept hij de vergadering binnen een redelijke termijn bijeen als dit door dertig leden schriftelijk, onder opgave van redenen, is verzocht, dan wel indien de regering de wens daartoe, onder opgave van redenen, te kennen geeft.
2. Indien het Presidium algemene richtlijnen heeft vastgesteld voor de dagen en uren waarop de Kamer doorgaans zal bijeenkomen houdt de Voorzitter daarmee zoveel mogelijk rekening.
3. De Kamer kan ook zelf besluiten op welke dag en welk uur zij weer bijeen zal komen, doch de Voorzitter blijft dan vrij in geval van onvoorziene omstandigheden de Kamer tegen een eerder of later tijdstip bijeen te roepen.
4. Voor elke vergadering worden de leden tijdig schriftelijk opgeroepen. Is dit niet mogelijk, dan kan de oproeping op andere wijze plaatsvinden. De oproeping vermeldt de te behandelen onderwerpen.

Artikel 47. Schorsing of sluiting van de vergadering

1. De Voorzitter kan de vergadering schorsen of sluiten, indien hij dit met het oog op de loop van werkzaamheden of ter handhaving van de orde wenselijk acht.
2. Tot het voortzetten van de vergadering na 23.00 uur wordt een besluit van de Kamer vereist.

Artikel 48. Presentielijst

Ieder aanwezig lid tekent voor het begin van de vergadering de presentielijst. De lijst blijft op de tafel van de Griffier liggen voor ondertekening door later komende leden.

Artikel 49. Quorum

De Voorzitter opent de vergadering indien op het uur van bijeenroeping de presentielijst door meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden is getekend.

Artikel 50. Ontbreken van quorum

1. Indien op of kort na het uur van bijeenroeping het vereiste aantal leden niet tegenwoordig is, opent de Voorzitter de bijeenkomst en kan hij namen van de afwezige leden laten oplezen. Hij kan kennis geven van ingekomen stukken. Daarna stelt hij de vergadering tot een later tijdstip uit.

2. De namen van zowel de aanwezige als de afwezige leden worden in het officieel verslag van de Handelingen van de Kamer opgenomen; voor wat betreft de afwezige leden onder vermelding van de opgegeven redenen van verhindering.

Artikel 51. Zitplaatsen

1. Elk lid heeft een voor hem bestemde zitplaats in de vergaderzaal. Het Presidium wijst deze zitplaats aan. Het Presidium kan ook aan een fractie een bepaalde groep zitplaatsen aanwijzen en de verdeling daarvan aan de fractie overlaten.

2. Indien de Voorzitter het verzoekt nemen de leden hun zitplaatsen in.

3. Het Presidium zorgt dat voor de bijzondere gedelegeerden van de vertegenwoordigende lichamen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten zitplaatsen beschikbaar zijn.

4. Het Presidium zorgt verder dat voor de ministers en personen die zij hebben aangewezen om zich in de vergadering te doen bijstaan, alsmede voor de Gevolmachtigde Ministers, zitplaatsen beschikbaar zijn.

5. Het Presidium kan zitplaatsen toekennen aan andere personen die door de Kamer zijn uitgenodigd.

Artikel 52. Spreekplaats

Ieder lid spreekt staande, tenzij de Voorzitter hem verlof geeft zittende te spreken, en van de spreekplaats, tenzij de Voorzitter toestaat, dat hij van een andere plaats spreekt.

Artikel 53. Ingekomen stukken

1. Alle sedert de laatste vergadering ingekomen stukken worden opgenomen in een lijst die gedurende de vergadering op de tafel van de Griffier ter inzage ligt. In deze lijst doet de Voorzitter voorstellen over de wijze van behandeling daarvan. De voorstellen zijn aan het einde van de vergadering aangenomen tenzij voordien door een lid bezwaar is gemaakt tegen een voorstel; in dat geval wordt over het desbetreffende voorstel door de Kamer beslist. De lijst en de voorstellen worden in het officieel verslag opgenomen.

2. De Voorzitter blijft bevoegd van die stukken welke hij daartoe belangrijk genoeg acht, in de vergadering mededeling te doen.

3. De Voorzitter kan ongetekende, onbegrijpelijke en beledigende stukken zonder nadere mededeling terzijde leggen.

Paragraaf 2. Regeling van werkzaamheden

Artikel 54. Regeling van werkzaamheden

1. De Kamer regelt haar werkzaamheden hetzij op voorstel van de Voorzitter, hetzij op dat van een lid.

2. Regeling van werkzaamheden vindt in het algemeen plaats bij de aanvang van de vergadering; de Voorzitter kan weigeren op andere tijdstippen een regeling van werkzaamheden aan de orde te stellen. Indien de Voorzitter voornemens is voorstellen tot regeling van werkzaamheden te doen, doet hij dit op de oproeping voor de vergadering vermelden, tenzij daartoe in verband met de vereiste spoed geen gelegenheid heeft bestaan.

3. Een lid dat voornemens is bij de regeling van werkzaamheden te vragen om een brief van de regering moet hiervoor tevoren de toestemming verkrijgen van de Voorzitter.

Paragraaf 2a. Het dertigledendebat

Artikel 54a. Het dertigledendebat

1. Een dertigledendebat wordt gehouden indien een verzoek daartoe wordt gesteund door ten minste dertig leden.

2. Het verzoek geschiedt bij de regeling van werkzaamheden onder aanduiding van het onderwerp van het dertigledendebat.

3. De Voorzitter bepaalt de dag waarop het dertigledendebat wordt gehouden.

Paragraaf 2b. Rapportage over interparlementaire vergaderingen

Artikel 54b. Rapportage over interparlementaire vergaderingen

De voorzitters van delegaties die hebben deelgenomen aan internationale interparlementaire vergaderingen rapporteren schriftelijk aan de Kamer over hun bevindingen.

Paragraaf 3. De beraadslaging

Artikel 55. Spreken in de vergadering

1. Geen lid voert het woord dan na het aan de Voorzitter gevraagd en van hem verkregen te hebben. De Voorzitter verleent het woord in de volgorde, waarin het is gevraagd, tenzij de Kamer anders besluit. De leden kunnen zich als spreker op de daartoe bestemde sprekerslijst laten inschrijven zodra de Voorzitter heeft medegedeeld voornemens te zijn het onderwerp aan de orde te stellen, dan wel de Kamer, al dan niet onder voorbehoud, heeft besloten het onderwerp aan de orde te stellen.

2. Indien ministers, personen die zij hebben aangewezen om zich in de vergadering te doen bijstaan, de Gevolmachtigde Ministers of de bijzondere gedelegeerden het woord verlangen, verleent de Voorzitter dit niet dan nadat de spreker die aan het woord is zijn rede heeft beëindigd.

3. Indien de Voorzitter het woord wil voeren over het onderwerp dat aan de orde is, tenzij dit nodig is voor de uitvoering van de hem opgedragen taak, verlaat hij de voorzittersstoel. Hij neemt die niet weer in zolang het onderwerp aan de orde is.

Artikel 55a. Deelname aan de beraadslaging van in Nederland gekozen leden van het Europees Parlement

1. De Kamer kan besluiten dat in Nederland gekozen leden van het Europees Parlement worden uitgenodigd om inlichtingen te verstrekken en daartoe deel te nemen aan de beraadslaging over een aan de orde gesteld onderwerp.

2. De Voorzitter wijst de zitplaats van deze leden aan.

3. De Voorzitter bepaalt de plaats op de sprekerslijst van deze leden.

4. De Kamer kan maximumspreektijden voor de bijdrage van deze leden vaststellen.

5. Artikel 57 is van overeenkomstige toepassing.

Artikel 56. Persoonlijk feit; voorstel van orde

1. De volgorde van de sprekers kan worden verbroken, wanneer een lid het woord vraagt over een persoonlijk feit of over de orde.

2. De Voorzitter verleent het woord voor een persoonlijk feit niet dan na een voorlopige aanduiding van dat feit. De beslissing of iets een persoonlijk feit vormt berust bij de Voorzitter.

3. Een voorstel van orde kan worden gedaan hetzij door de Voorzitter, hetzij door een lid.

Artikel 57. Interrupties

De Voorzitter kan interrupties toelaten. Deze dienen te bestaan uit korte opmerkingen of vragen zonder inleiding.

Artikel 58. Waarschuwing; terugneming van woorden

1. Indien een spreker van het onderwerp in beraadslaging afwijkt, roept de Voorzitter hem tot de behandeling van het onderwerp terug.

2. Indien een lid of een minister beledigende uitdrukkingen gebruikt, de orde verstoort, de geheimhouding niet in acht neemt als bedoeld in hoofdstuk XIIA, de vertrouwelijkheid niet in acht neemt als bedoeld in hoofdstuk XIIB of instemming betuigt met dan wel aanspoort tot onwettige handelingen, wordt hij door de Voorzitter vermaand en in de gelegenheid gesteld de woorden die tot de waarschuwing aanleiding hebben gegeven, terug te nemen.

Artikel 59. Ontneming van het woord

1. Wanneer een spreker van de gelegenheid, bedoeld in artikel 58, tweede lid, geen gebruik maakt dan wel voortgaat van het onderwerp af te wijken, beledigende uitdrukkingen te gebruiken, de orde te verstoren, de geheimhouding niet in acht te nemen als bedoeld in hoofdstuk XIIA, de vertrouwelijkheid niet in acht te nemen als bedoeld in hoofdstuk XIIB of instemming te betuigen met dan wel aan te sporen tot onwettige handelingen, kan de Voorzitter hem het woord ontnemen.

2. In de vergadering waarin een lid het woord is ontnomen, mag dat lid niet meer aan de beraadslaging over het in behandeling zijnde onderwerp deelnemen.

Artikel 60. Uitsluiting van de vergadering

De Voorzitter kan een spreker op wie artikel 59 is toegepast en ieder ander lid dat zich schuldig maakt aan gedragingen als in dat artikel zijn bedoeld, uitsluiten van de verdere bijwoning van de vergadering op de dag waarop de uitsluiting plaats heeft.

Artikel 61

[Vervallen]

Artikel 62. Geen beroep op de Kamer

Van de beslissingen ingevolge de artikelen 58 tot en met 60 door de Voorzitter genomen, is beroep op de Kamer niet toegelaten.

Artikel 63. Aantal malen dat een lid het woord voert

1. Geen lid voert meer dan twee maal en evenmin na afloop van de tweede termijn het woord over hetzelfde onderwerp, tenzij de Kamer hem hiertoe verlof geeft.

2. Bij de bepaling, hoeveel maal een lid over hetzelfde onderwerp heeft gesproken, wordt niet meegerekend het spreken over een persoonlijk feit of over een voorstel van orde.

Artikel 64. Maximumspreektijd

Onverminderd artikel 43, eerste lid, kan de Kamer voor de behandeling van een onderwerp maximumspreektijden vaststellen per fractie met inachtneming van de omvang van de fracties, en voor de ministers. Daarbij kan tevens worden bepaald dat de beraadslaging zal worden beperkt tot één termijn.

Artikel 65. Ophouden met spreken

Zodra de voor de redevoeringen of de stemverklaringen gestelde maximumspreektijd is verstreken, verzoekt de Voorzitter de spreker met spreken op te houden. Deze geeft terstond aan dit verzoek gevolg.

Artikel 66. Indienen moties

1. Een lid dat het woord voert kan daarbij moties over het in behandeling zijnde onderwerp indienen. Zulk een motie moet kort en duidelijk geformuleerd, op schrift gebracht en door de voorsteller ondertekend zijn; zij kan alleen in behandeling komen indien zij door ten minste vier andere leden wordt mede ondertekend of ondersteund.

2. Tenzij de Kamer hiertoe verlof geeft, wordt een motie niet gedurende de eerste termijn ingediend. Indiening in eerste termijn is in elk geval mogelijk, indien de beraadslaging betreft een verslag van een mondeling overleg.

3. De tekst van een motie wordt door de indiener voorgelezen.

4. De behandeling van moties vindt plaats tegelijk met de beraadslaging over het in behandeling zijnde onderwerp, tenzij de Kamer besluit haar later te doen geschieden.

Artikel 67. Sluiting van de beraadslaging

1. Wanneer niemand meer het woord verlangt, sluit de Voorzitter de beraadslaging.

2. Wanneer de Voorzitter van oordeel is, dat het onderwerp van verschillende zijden voldoende is belicht, kan hij in afwijking van het eerste lid aan de Kamer voorstellen de beraadslaging van de zijde van de Kamer eerder te sluiten. Over dit voorstel wordt niet beraadslaagd.

3. De sluiting van de beraadslaging van de zijde van de Kamer kan op dezelfde grond ook worden voorgesteld door een in de vergaderzaal aanwezig lid. Het voorstel mag niet worden toegelicht en er wordt niet over beraadslaagd.

Artikel 68. Sluiting van de beraadslaging op een bepaald tijdstip

Op voorstel van de Voorzitter of van een in de vergaderzaal aanwezig lid kan de Kamer ook besluiten, dat de beraadslaging van de zijde van de Kamer over een onderwerp op een in dat voorstel te vermelden tijdstip zal worden gesloten. Over dit voorstel wordt niet beraadslaagd. Wordt het aangenomen, dan heeft de Voorzitter de bevoegdheid de nog beschikbare tijd naar billijkheid te verdelen.

Paragraaf 4. Stemming over zaken

Artikel 69. Nemen van een besluit; stemming

1. Nadat de beraadslaging is gesloten, gaat de Kamer zo nodig over tot het nemen van een besluit.

2. De stemming over moties kan worden aangehouden; heeft zij niet plaatsgevonden in de eerste vergadering twee maanden na het besluit tot aanhouden – recessen niet meegerekend – dan wordt de motie geacht te zijn vervallen. De Kamer kan anders besluiten.

3. Stemming geschiedt door handopsteken.

4. Een stemming kan achterwege blijven indien geen van de leden daarom vraagt. In dat geval stelt de Voorzitter voor het besluit zonder stemming te nemen. Evenwel kunnen in de vergaderzaal aanwezige leden aantekening vragen, dat zij geacht willen worden te hebben tegengestemd; in dat geval wordt het besluit geacht met de stemmen van de overige leden te zijn genomen.

Artikel 70. Hoofdelijke stemming

1. In afwijking van artikel 69, derde lid, vindt hoofdelijke stemming plaats indien een lid daar om vraagt.

2. Hoofdelijke stemming vindt eveneens plaats, wanneer naar het oordeel van een lid de stemverhouding bij een stemming bij handopsteken niet duidelijk is; tot zulk een hoofdelijke stemming kan niet worden overgegaan, wanneer de uitslag van de stemming bij handopsteken is vastgesteld.

3. Voor de hoofdelijke stemming wordt door het lot beslist, bij welk nummer van de presentielijst zij een aanvang zal nemen.

4. Bij hoofdelijke stemming brengt ieder lid mondeling zijn stem uit met het woord "voor" of het woord "tegen".

5. Indien bij hoofdelijke stemming blijkt, dat het voor de opening van de vergadering vereiste aantal leden niet meer aanwezig is, kan de Voorzitter hetzij de vergadering voor enige tijd schorsen en haar indien bij heropening weer voldoende leden aanwezig blijken te zijn voortzetten, hetzij de vergadering sluiten en tegen een later tijdstip een nieuwe vergadering bijeenroepen.

Artikel 71. Vergissingen bij stemmingen

1. Heeft een lid zich tijdens een hoofdelijke stemming bij het uitbrengen van zijn stem vergist, dan kan hij deze vergissing herstellen voordat het volgende lid heeft gestemd. Bemerkt hij zijn vergissing eerst later, dan kan hij na afloop van de stemming wel aantekening vragen, dat hij zich heeft vergist; in de uitslag van de stemming brengt dit echter geen verandering.

2. Heeft een lid zich tijdens het stemmen bij handopsteken vergist, dan kan hij deze vergissing slechts herstellen tot de Voorzitter de uitslag heeft vastgesteld. Bemerkt hij zijn vergissing eerst later, dan kan hij na afloop van de stemming wel aantekening vragen, dat hij zich heeft vergist; in de uitslag van de stemming brengt dit echter geen verandering.

Artikel 72. Staken van stemmen

1. Bij staken van stemmen is, indien de vergadering voltallig is, het voorstel niet aangenomen.

2. Is de vergadering niet voltallig, dan wordt het nemen van het besluit tot een volgende vergadering uitgesteld. Staken de stemmen opnieuw, dan is het voorstel niet aangenomen.

Artikel 73. Stemverklaring

1. Na de stemming kunnen stemverklaringen worden afgelegd.
2. De Voorzitter kan toelaten, dat stemverklaringen worden afgelegd na de sluiting der beraadslaging, doch dan onmiddellijk voorafgaande aan de stemming. In dat geval kan na een afgelegde stemverklaring de beraadslaging niet worden heropend.
3. Een stemverklaring mag niet langer duren dan twee minuten.

Paragraaf 5. Stemming over personen

Artikel 74. Stemopneming bij stemming over personen

Stemming over personen voor benoemingen, voordrachten of keuzen geschiedt met stembriefjes, welke in een bus worden geworpen. Bij zulk een stemming benoemt de Voorzitter vier leden tot stemopnemers. Nadat de eerstbenoemde stemopnemer het getal van de in de bus gevonden stembriefjes en de Voorzitter dat van de aanwezige leden hebben opgegeven, maakt de eerstbenoemde stemopnemer de uitslag bekend.

Artikel 75. Invulling van de stembriefjes

Voor iedere kandidaat afzonderlijk wordt een stembriefje ingevuld, dat een duidelijke aanwijzing van de persoon moet bevatten. In geval van twijfel beslist de Kamer.

Artikel 76. Minder stembriefjes dan quorum

Indien het getal van de in de bus gevonden stembriefjes minder bedraagt dan het voor de opening van de vergadering vereiste aantal leden dan is artikel 70, vijfde lid, van overeenkomstige toepassing.

Artikel 77. Ongeldige stemmen

Niet of niet behoorlijk ingevulde stembriefjes tellen voor de bepaling van de meerderheid niet mee.

Artikel 78. Nietige stemming

De stemming is nietig:

- a. indien het getal van de in de bus gevonden stembriefjes groter is dan dat van de leden die de presentielijst hebben getekend en dit verschil van invloed heeft kunnen zijn op de uitslag;
- b. indien het getal van de behoorlijk ingevulde stembriefjes minder bedraagt dan het voor de opening van de vergadering vereiste aantal leden.

Artikel 79. Vrije stemming

De eerste stemming is vrij. Wanneer niemand bij deze eerste stemming de volstrekte meerderheid behaalt, vindt een tweede, eveneens vrije stemming plaats.

Artikel 80. Derde stemming

Indien ook bij de tweede stemming niemand de volstrekte meerderheid verkrijgt, heeft een derde stemming plaats, nu tussen de vier personen, die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd. Zijn bij de tweede stemming slechts op drie of vier personen stemmen uitgebracht, dan vindt de derde stemming plaats tussen de twee personen, op wie het hoogste aantal stemmen is uitgebracht.

Artikel 81. Vierde stemming

Wanneer ook bij de derde stemming geen volstreekte meerderheid wordt verkregen, heeft een vierde stemming plaats tussen de twee personen, die bij de derde stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd.

Artikel 82. Tussenstemming

Indien bij de tweede of derde stemming niet is uitgemaakt tussen wie moet worden overgestemd, heeft er nog een tussenstemming plaats om hierover te beslissen.

Artikel 83. Staken van stemmen

1. Indien bij een tussenstemming of bij een stemming tussen twee personen de stemmen staken, beslist het lot.

2. Om deze beslissing tot stand te brengen worden de vereiste naambriefjes, behoorlijk toegevouwen, door een der stemopnemers in de bus geworpen en door een andere stemopnemer een voor een uitgetrokken en voorgelezen. De persoon, op het eerstuitgetrokken naambriefje vermeld, is de gekozene.

Artikel 84. Niet in de Grondwet vermelde keuzen

Betreft het benoemingen, voordrachten of keuzen, die niet in de Grondwet zijn vermeld, dan kan de Kamer in een bijzonder geval daarvoor andere regels doen gelden.

Artikel 85. Keuze van personen door de commissies

De keuze van personen door de commissies vindt op dezelfde wijze plaats als die door de Kamer, met dien verstande, dat bij de derde stemming de keuze gaat tussen de twee personen, die bij de tweede stemming de meeste stemmen hebben verkregen.

Artikel 86. Aanbieding aan de Koning

De Voorzitter draagt zorg, dat de voordrachten van personen van wie de benoeming geschiedt bij koninklijk besluit mondeling of schriftelijk aan de Koning worden aangeboden.

Paragraaf 6. Slotbepalingen

Artikel 87. Officieel verslag en Handelingen

1. De Griffier draagt zorg dat van elke vergadering en van elke bijeenkomst bedoeld in artikel 50 een stenografisch verslag (Handelingen) van de gehouden beraadslaging wordt gemaakt. Op dit verslag is het in artikel 24, eerste lid, bedoelde reglement van toepassing.

2. De Griffier draagt zorg, dat van elke vergadering en van elke bijeenkomst bedoeld in artikel 50 een officieel verslag wordt gemaakt. Dit verslag behelst in elk geval de namen van de leden die tegenwoordig waren en van hen die zich bij de stemmingen voor of tegen verklaarden, een beknopte opgave van de inhoud van alle ingekomen stukken, en alle door de Kamer of door de Voorzitter genomen besluiten. Het officieel verslag wordt vastgesteld door de Voorzitter en de Griffier, ten bewijze daarvan door hen ondertekend, en in het centraal archief van de Tweede Kamer bewaard.

3. Indien ministers of de personen die hen in de vergadering bijstaan, gedurende de openbare beraadslaging gestelde vragen voor de sluiting van de beraadslaging deels

schriftelijk, deels mondeling beantwoorden, worden de schriftelijke antwoorden opgenomen in een bijlage bij het verslag van de vergadering, waarin de overige vragen mondeling werden beantwoord.

Artikel 88

[Vervallen]

Artikel 89. Verslag of notulen van een vergadering met gesloten deuren

1. De Kamer kan besluiten, dat in een vergadering met gesloten deuren medewerkers van de Dienst Verslag en Redactie aanwezig mogen zijn. In dat geval wordt van het verhandelde overeenkomstig de daarvoor geldende regels een stenografisch verslag gemaakt, dat echter, tenzij de Kamer dadelijk of later anders besluit, niet wordt gedrukt, doch in het centraal archief van de Tweede Kamer achter slot wordt bewaard, tenzij de Kamer anders besluit.

2. Heeft de Kamer niet besloten, dat medewerkers van de Dienst Verslag en Redactie aanwezig mogen zijn, dan maakt de Griffier notulen. Deze worden dadelijk of in een volgende vergadering met gesloten deuren gelezen en aan goedkeuring onderworpen. Behalve hetgeen in artikel 87, tweede lid, tweede volzin, is vermeld, behelzen deze notulen een beknopt verslag van de beraadslagingen. Zij worden in het centraal archief van de Tweede Kamer achter slot bewaard, tenzij de Kamer anders besluit.

HOOFDSTUK IX. BEHANDELING VOORSTELLEN VAN (RIJKS)WET, INITIATIEFVOORSTELLEN VAN (RIJKS)WET, ANDERE IN HANDEN VAN EEN COMMISSIE GESTELDE STUKKEN EN VERDRAGEN

Paragraaf 1. Voorstellen van wet

Artikel 90. Inhandenstelling

1. Voorstellen van wet worden door de Voorzitter en de eerste en tweede ondervoorzitter in handen van een vaste of algemene commissie gesteld.

2. Het besluit wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennis van de leden gebracht. Is het besluit niet met eenparigheid van stemmen genomen, dan wordt daaraan geen uitvoering gegeven voordat daarvan mededeling is gedaan in een openbare vergadering van de Kamer. Bij die mededeling kan de Kamer anders besluiten. Een voorstel hiertoe kan door ieder lid worden gedaan.

Artikel 91. Debat op hoofdlijnen

De Kamer kan op voorstel van de commissie besluiten dat de beraadslaging in het algemeen over een voorstel van wet zal geschieden voordat met het onderzoek door de commissie een aanvang wordt gemaakt.

Artikel 92. Wetgevingsrapport

1. Voordat met het onderzoek door de commissie een aanvang is gemaakt, adviseert de griffier van de commissie over de vraag of het wenselijk is dat over dat voorstel een wetgevingsrapport wordt uitgebracht.

2. Een wetgevingsrapport wordt opgesteld door de griffier van de commissie.

Artikel 93. Inzenden van opmerkingen (inbreng)

1. De leden van de Kamer zijn bevoegd binnen een door de commissie te bepalen termijn schriftelijk hun opmerkingen omtrent een voorstel van wet aan haar in te zenden. Van de gestelde termijn wordt mededeling gedaan aan de leden van de Kamer.

2. De commissie stelt de in het eerste lid bedoelde termijn vast binnen veertien dagen nadat het voorstel van wet in haar handen is gesteld.

3. De commissie kan besluiten dat de opmerkingen van de leden van de Kamer, behalve langs de in het eerste lid voorziene schriftelijke weg, zullen worden ingebracht in een voor alle leden van de Kamer toegankelijke vergadering. In een in de eerste volzin bedoelde vergadering is elk lid van de Kamer bevoegd aan de beraadslaging deel te nemen.

Artikel 93a. Rapporteur

Een commissie kan een van haar leden benoemen tot rapporteur over een in haar handen gesteld wetsvoorstel.

Artikel 94. Verslag

1. De commissie brengt een verslag uit waaruit blijkt dat zij de behandeling in een openbare vergadering van de Kamer, al dan niet onder voorbehoud, voldoende voorbereid acht.

2. Een verslag wordt dadelijk gedrukt, aan de leden rondgedeeld en aan de regering toegezonden. Bijlagen bij verslagen worden eveneens gedrukt en rondgedeeld, tenzij de commissie bepaalt, dat ze ter inzage zullen worden gelegd. Zijn de bijlagen van vertrouwelijke aard, dan worden ze ter vertrouwelijke inzage van de leden gelegd.

3. Na ontvangst van de nota naar aanleiding van het verslag kan de commissie besluiten een nader verslag uit te brengen.

Artikel 95. Termijnen

1. Nadat een voorstel van wet in handen van een commissie is gesteld, kan het Presidium een termijn vaststellen waarbinnen die commissie haar verslag vaststelt.

2. Indien de commissie binnen de bepaalde tijd niet gereed kan zijn, vraagt zij verlenging van de termijn. Hierover wordt door het Presidium beslist. Deze beslissing wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennis van de leden van de Kamer gebracht. Tevens wordt daarvan mededeling gedaan in een openbare vergadering van de Kamer. Is de beslissing niet met eenparigheid van stemmen genomen, dan kan bij die mededeling de Kamer anders besluiten. Een voorstel hiertoe kan door ieder lid worden gedaan. Is een termijn eenmaal door het Presidium verlengd, dan kan een verdere verlenging alleen door de Kamer worden toegestaan, tenzij de Kamer tot nadere bijeenroeping is uiteengegaan, in welk geval het Presidium een verdere verlenging kan toestaan.

3. Mocht de commissie in gebreke zijn gebleven binnen de daarvoor gestelde termijn verslag uit te brengen, dan kan de Kamer de beraadslaging openen zonder dat een verslag is uitgebracht.

Artikel 96. Indienen amendementen

1. Vanaf het tijdstip dat een voorstel van wet in handen van een commissie is gesteld staat het ieder lid vrij amendementen, voorzien van een beknopte toelichting, in te dienen.

2. Een amendement wordt met de meeste spoed vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Artikel 97. Toelaatbaarheid amendementen

1. Een amendement is ontoelaatbaar, indien het een strekking heeft, tegengesteld aan die van het voorstel van wet, of indien er tussen de materie van het amendement en die van het voorstel geen rechtstreeks verband bestaat.

2. Een amendement wordt geacht toelaatbaar te zijn zolang de Kamer het niet ontoelaatbaar heeft verklaard. Een daartoe strekkend voorstel kan, zo nodig met onderbreking van de orde, worden gedaan hetzij door de Voorzitter, hetzij door een van de leden.

Artikel 98. Wijzigen en intrekken van amendementen

De eerste ondertekenaar is bevoegd in het amendement veranderingen aan te brengen. De eerste ondertekenaar is ook bevoegd het amendement in te trekken, doch indien de beraadslaging gesloten is alleen met toestemming van de Kamer.

Artikel 99. Subamendementen

De regels die voor amendementen gelden zijn ook van toepassing op voorstellen tot wijziging van door een ander lid ingediende amendementen.

Artikel 100. Overnemen van amendementen

1. De Voorzitter deelt tijdens de beraadslaging over een voorstel van wet mee dat een amendement is overgenomen indien:

a. de minister te kennen geeft zich met de inhoud van een ingediend amendement te kunnen verenigen; en

b. de Voorzitter zich ervan heeft overtuigd dat geen van de in de vergaderzaal aanwezige leden zich tegen het overnemen van het amendement verzet.

2. Een overgenomen amendement is vanaf het tijdstip van de in het eerste lid bedoelde mededeling onderdeel van het voorstel van wet; het maakt geen afzonderlijk onderwerp van de beraadslaging meer uit.

3. Tijdens een wetgevingsoverleg kan een amendement niet worden overgenomen.

Artikel 101. Algemene beraadslaging in twee termijnen; artikelsgewijze behandeling

1. De algemene beraadslaging over een voorstel van wet vindt plaats in twee termijnen.

2. De Kamer kan besluiten na de algemene beraadslaging een voor een in hun volgorde de afzonderlijke artikelen en de daarop voorgestelde amendementen en tenslotte de beweegreden van het voorstel in behandeling te nemen.

3. De Kamer kan tot een andere wijze van behandeling besluiten.

Artikel 102. Behandeling voorstel van wet en artikelsgewijze behandeling in wetgevingsoverleg

1. De Kamer kan op voorstel van de Voorzitter en de eerste en tweede ondervoorzitter, de commissie gehoord, besluiten:

a. dat, onverminderd het bepaalde in artikel 91, over een voorstel van wet een wetgevingsoverleg wordt gehouden voordat het in een vergadering van de Kamer aan de orde komt;

b. dat, na de algemene beraadslaging over een voorstel van wet, de beraadslaging over de afzonderlijke artikelen en de beweegreden van dat voorstel in een wetgevingsoverleg plaatsvindt.

2. In een wetgevingsoverleg als bedoeld in het eerste lid, onderdeel b, worden de artikelen van een voorstel van wet en de daarop ingediende amendementen op dezelfde wijze behandeld als voor de behandeling van artikelen en amendementen in de vergadering van de Kamer is voorgeschreven.

Artikel 103. Volgorde van stemmen; vervallen van amendementen

1. Bij het stemmen over een artikel onderscheidenlijk de beweegreden en over de daarop voorgestelde amendementen wordt de volgende volgorde in acht genomen: eerst wordt gestemd over de subamendementen, daarna over de amendementen en ten slotte over het artikel of de beweegreden.

2. Van amendementen op eenzelfde gedeelte van het wetsvoorstel komt het amendement met de verste strekking het eerst in stemming. Bij geschil hierover beslist de Kamer.

3. De Kamer kan besluiten dat over onderdelen van een amendement, van een artikel, of van de beweegreden afzonderlijk zal worden gestemd.

4. De Kamer kan beslissen dat amendementen door het aanbrengen van andere wijzigingen als vervallen moeten worden beschouwd.

Artikel 104. Eindstemming over het voorstel van wet

Nadat over alle artikelen en over de beweegreden is gestemd, vindt de eindstemming over het voorstel in zijn geheel plaats.

Artikel 105. Tweede lezing

1. Indien het voorstel van wet in de loop van de beraadslaging of ten gevolge van de stemmingen wijziging heeft ondergaan, kan de Kamer besluiten de eindstemming tot een volgende vergadering uit te stellen.

2. In die tussentijd kunnen wijzigingen worden voorgesteld die noodzakelijk zijn geworden door nog voor de stemming aangebrachte en door ten gevolge van de stemming aangebrachte wijzigingen; ook kunnen deze voorstellen strekken tot het herstellen van kennelijke vergissingen. De voorstellen bedoeld in de eerste volzin kunnen worden gedaan door de regering en door de desbetreffende commissie.

3. Over de aldus voorgestelde wijzigingen wordt onmiddellijk gestemd, tenzij zij de Kamer aanleiding geven tot heropening van de beraadslaging.

Artikel 106. Verandering van volgnummers, aanhalingen, e.d.

1. Verandering van het volgnummer van artikelen, van artikelleden of van gedeelten daarvan, nodig geworden door wijzigingen die in een voorstel van wet zijn gebracht, en veranderingen in de verwijzing naar artikelen, naar artikelleden of naar gedeelten daarvan, die het gevolg daarvan zijn, worden door de Voorzitter aangebracht.

2. De Kamer kan besluiten de in het eerste lid bedoelde veranderingen geheel of gedeeltelijk achterwege te laten.

Artikel 107. Verzending van voorstel van wet naar Eerste Kamer

De Voorzitter zendt een aangenomen voorstel van wet door naar de Voorzitter van de Eerste Kamer met het volgende formulier: "De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt bijgaand door haar aangenomen wetsvoorstel aan de Eerste Kamer".

Artikel 108. Terugzending van verworpen voorstel van wet

De Voorzitter zendt een verworpen voorstel van wet, door of vanwege de Koning ingediend, terug naar de Koning met het volgende formulier: "De Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft het hierbij wederom gaande wetsvoorstel verworpen".

Paragraaf 2. Voorstellen van Rijkswet

Artikel 109. Algemene regel

De behandeling van voorstellen van Rijkswet geschiedt op dezelfde wijze als die van andere voorstellen van wet, doch met inachtneming van de volgende bijzondere regels.

Artikel 110. Schriftelijke voorbereiding

De voorbereiding van de openbare beraadslaging in de Kamer over een voorstel van Rijkswet geschiedt langs schriftelijke weg.

Artikel 111. Stellen van een termijn

Voorstellen tot het bepalen van een termijn waarbinnen het vertegenwoordigende lichaam van Aruba, Curaçao of Sint Maarten bevoegd is over een voorstel van Rijkswet schriftelijk verslag uit te brengen, en voorstellen om aan de regering te verzoeken zulk een termijn te stellen, moeten in een vergadering van de Kamer worden gedaan hetzij door de Voorzitter, hetzij door een van de leden.

Artikel 112. Verslag van het vertegenwoordigende lichaam

Het schriftelijke verslag van het vertegenwoordigende lichaam wordt gedrukt, aan de leden rondgedeeld en aan de regering toegezonden.

Artikel 113. Aanneming met minder dan drie vijfden van de stemmen

Indien de Kamer, nadat de Gevolmachtigde Minister onderscheidenlijk de bijzondere gedelegeerde zich tegen het voorstel heeft verklaard, dit aanneemt met een geringere meerderheid dan drie vijfden van het aantal der uitgebrachte stemmen, zendt de Voorzitter het aangenomen voorstel niet aan de Eerste Kamer, doch geeft hij van deze aanneming kennis aan de minister-president. Deelt deze mede, dat het voorstel wordt gehandhaafd, dan zendt de Voorzitter het alsnog aan de Eerste Kamer.

Paragraaf 3. Initiatiefvoorstellen van (Rijks)wet

Artikel 114. Inzenden van initiatiefvoorstellen van (Rijks)wet

1. Een of meer leden kunnen als initiatiefnemers een voorstel van wet of van Rijkswet bij de Kamer aanhangig maken door dit schriftelijk en ondertekend aan de Voorzitter te zenden.

2. Een door leden aanhangig gemaakt voorstel van Rijkswet wordt door de Voorzitter dadelijk na ontvangst aan de vertegenwoordigende lichamen van Aruba, Curaçao en Sint Maarten gezonden.

3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op de inzending en doorzending van de voorstellen van de Gevolmachtigde Minister van Aruba, Curaçao of Sint Maarten, bedoeld in artikel 15, derde lid, van het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden.

Artikel 115. Horen Afdeling advisering van de Raad van State

1. De Kamer hoort de Afdeling advisering van de Raad van State voordat zij een door leden aanhangig gemaakt voorstel van wet of van Rijkswet in behandeling neemt.

2. De Kamer kan de Afdeling advisering van de Raad van State voorts horen omtrent de in het eerste lid bedoelde voorstellen, nadat deze in behandeling zijn genomen. Een daartoe strekkend voorstel kan, zo nodig met doorbreking van de orde, door een lid worden gedaan tot aan het tijdstip van de eindstemming over het voorstel van wet in zijn geheel.

Artikel 116. Wijze van behandeling initiatiefvoorstellen van (Rijks)wet

1. Door leden aanhangig gemaakte voorstellen van wet of van Rijkswet worden op dezelfde wijze behandeld als door of vanwege de Koning ingediende voorstellen van wet of van Rijkswet, met dien verstande dat overal waar sprake is van het optreden van een minister, de initiatiefnemers in diens plaats optreden, en zij niet aan het onderzoek van het voorstel kunnen deelnemen.

2. De initiatiefnemers kunnen zich in de vergadering van de commissies en van de Kamer doen bijstaan door ten hoogste vier door hen daartoe aangewezen personen.

3. Als ministers bij de behandeling in de Kamer het woord verlangen, krijgen zij dit na de initiatiefnemers, tenzij de Kamer anders besluit.

Artikel 117. Verzending van initiatiefvoorstel van (Rijks)wet naar Eerste Kamer

De Voorzitter zendt een aangenomen voorstel van wet of van Rijkswet, door een of meer leden aanhangig gemaakt, door naar de Voorzitter van de Eerste Kamer met het volgende formulier: "De Tweede Kamer der Staten-Generaal zendt bijgaand door haar aangenomen wetsvoorstel aan de Eerste Kamer. Zij heeft ..... opgedragen het voorstel in die Kamer te verdedigen".

Artikel 118. Verdediging in de Eerste Kamer

Tenzij de Kamer anders besluit, wordt de verdediging, bedoeld in artikel 85 van de Grondwet, opgedragen aan de initiatiefnemers.

Paragraaf 4. Andere in handen van een commissie gestelde stukken

Artikel 119. Inhandenstelling

1. De Voorzitter en de eerste en tweede ondervoorzitter kunnen besluiten andere stukken dan een voorstel van wet in handen van een commissie te stellen. Deze andere stukken kunnen afkomstig zijn van het kabinet dan wel van één of meer leden.

2. Voordat de Voorzitter en de eerste en tweede ondervoorzitter besluiten een stuk als bedoeld in het eerste lid in handen van een commissie te stellen, onderzoeken zij of dat stuk wordt voorafgegaan door een aparte paragraaf met duidelijke beslispunten en een paragraaf met de financiële consequenties.

3. De Voorzitter en de eerste en tweede ondervoorzitter kunnen aan de Kamer voorstellen een stuk aan de regering dan wel de leden van wie het stuk afkomstig is terug te zenden om alsnog te worden voorzien van de in het tweede lid bedoelde beslispunten.

4. Een besluit tot inhandenstelling wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennis van de leden gebracht. Is het besluit niet met eenparigheid van stemmen genomen, dan wordt daaraan geen uitvoering gegeven voordat daarvan mededeling is gedaan in een

openbare vergadering van de Kamer. Bij die mededeling kan de Kamer anders besluiten. Een voorstel hiertoe kan door ieder lid worden gedaan.

5. Blijft een besluit van de Voorzitter en de eerste en tweede ondervoorzitter achterwege, dan kan ieder lid in een openbare vergadering de Kamer een voorstel doen het stuk in handen van een commissie te stellen.

Artikel 120. Debat op hoofdlijnen over in handen gestelde stukken

De Kamer kan op voorstel van de commissie besluiten dat de beraadslaging in het algemeen over een in handen van een commissie gesteld stuk zal geschieden voordat met het onderzoek door de commissie een aanvang is gemaakt.

Artikel 121. Inzenden van opmerkingen (inbreng)

1. De leden van de Kamer zijn bevoegd binnen een door de commissie te bepalen termijn schriftelijk hun opmerkingen omtrent een in handen van een commissie gesteld stuk aan haar in te zenden. Van de gestelde termijn wordt mededeling gedaan aan de leden van de Kamer.

2. De commissie stelt de in het eerste lid bedoelde termijn vast binnen veertien dagen nadat het stuk in haar handen is gesteld.

3. De commissie kan besluiten dat de opmerkingen van de leden van de Kamer, behalve langs de in het eerste lid voorziene schriftelijke weg, zullen worden ingebracht in een voor alle leden van de Kamer toegankelijke vergadering. In een in de eerste volzin bedoelde vergadering is elk lid van de Kamer bevoegd aan de beraadslaging deel te nemen.

Artikel 121a. Rapporteur over een ander in handen gesteld stuk

Een commissie kan een van haar leden benoemen tot rapporteur over een ander in haar handen gesteld stuk.

Artikel 122. Termijnen

1. Nadat het stuk in handen van een commissie is gesteld, kan het Presidium een termijn vaststellen waarbinnen die commissie haar verslag of haar lijst van vragen vaststelt.

2. Indien de commissie binnen de bepaalde tijd niet gereed kan zijn, vraagt zij verlenging van de termijn. Hierover wordt door het Presidium beslist. Deze beslissing wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennis van de leden van de Kamer gebracht. Tevens wordt daarvan mededeling gedaan in een openbare vergadering van de Kamer. Is de beslissing niet met eenparigheid van stemmen genomen, dan kan bij die mededeling de Kamer anders besluiten. Een voorstel hiertoe kan door ieder lid worden gedaan. Is een termijn eenmaal door het Presidium verlengd, dan kan een verdere verlenging alleen door de Kamer worden toegestaan, tenzij de Kamer tot nadere bijeenroeping uiteengegaan is, in welk geval het Presidium een verdere verlenging kan toestaan.

3. Mocht de commissie in gebreke gebleven zijn binnen de daarvoor gestelde termijn een verslag of lijst van vragen uit te brengen, dan kan de Kamer de beraadslaging openen zonder dat een verslag of lijst van vragen is uitgebracht.

Artikel 123. Notaoverleg

Over een in handen van een commissie gesteld stuk kan een notaoverleg worden gehouden.

Paragraaf 5. Verdragen

Artikel 124. Verdrag ter stilzwijgende goedkeuring

1. Zodra een verdrag ter stilzwijgende goedkeuring aan de Kamer wordt overgelegd, tekent de Griffier op de begeleidende brief de dag van ontvangst aan en de dag, waarop de wens, dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring der Staten-Generaal zal worden onderworpen, uiterlijk te kennen kan worden gegeven. Hij draagt zorg, dat de begeleidende brief met de genoemde aantekening onverwijld aan de leden wordt rondgedeeld en, indien het een verdrag betreft, dat Aruba, Curaçao of Sint Maarten raakt, aan de desbetreffende Gevolmachtigde Ministers wordt toegezonden. Als eerste dag van de van toepassing zijnde termijn in de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen geldt de dag na die van ontvangst van het overgelegde verdrag.

2. De wens kan te kennen worden gegeven door of namens de Kamer of door ten minste dertig leden. Betreft het een verdrag, dat Aruba, Curaçao of Sint Maarten raakt, dan kan de wens ook door de desbetreffende Gevolmachtigde Ministers te kennen worden gegeven.

Artikel 125. Uitspreken van de wens door de Kamer zelf

1. Indien de Kamer besluit de bedoelde wens te kennen te geven, doet de Voorzitter hiervan onverwijld mededeling aan de Minister van Buitenlandse Zaken en aan de Voorzitter van de Eerste Kamer. Betreft het een verdrag, dat Aruba, Curaçao of Sint Maarten raakt, dan doet de Voorzitter deze mededeling tevens aan de desbetreffende Gevolmachtigde Ministers.

2. Een voorstel tot het te kennen geven van deze wens moet in een vergadering van de Kamer worden gedaan hetzij door de Voorzitter, hetzij door een van de leden.

3. Verkrijgt zulk een voorstel geen meerderheid, doch verklaren ten minste dertig leden zich daarvoor, dan vindt artikel 127 toepassing.

Artikel 126. Uitspreken van de wens namens de Kamer door de Voorzitter

De wens, dat het verdrag aan de uitdrukkelijke goedkeuring van de Staten-Generaal zal worden onderworpen, kan namens de Kamer door de Voorzitter te kennen worden gegeven. Alvorens hiertoe te besluiten, raadpleegt hij zo mogelijk de daarvoor in aanmerking komende commissie of commissies. Hij geeft de wens te kennen aan de Minister van Buitenlandse Zaken en deelt onverwijld aan de Kamer en aan de Voorzitter van de Eerste Kamer mede, op welk tijdstip hij dit heeft gedaan. Betreft het een verdrag, dat Aruba, Curaçao of Sint Maarten raakt, dan doet de Voorzitter deze mededeling tevens aan de desbetreffende Gevolmachtigde Ministers.

Artikel 127. Uitspreken van de wens door dertig leden

Indien dertig of meer leden de bedoelde wens te kennen willen geven, doen zij dit door schriftelijke mededeling aan de Voorzitter, die hiervan onverwijld kennis geeft aan de Minister van Buitenlandse Zaken. De Voorzitter deelt onverwijld aan de Kamer en aan de Voorzitter van de Eerste Kamer en, indien het een verdrag betreft, dat Aruba, Curaçao of Sint Maarten raakt, tevens aan de desbetreffende Gevolmachtigde Ministers mede, door welke leden de wens te kennen is gegeven en op welk tijdstip hij hiervan aan de Minister van Buitenlandse Zaken kennis heeft gegeven.

Artikel 128. Uitspreken van de wens door de Gevolmachtigde Minister

1. Indien de Gevolmachtigde Minister de bedoelde wens door tussenkomst van de Voorzitter te kennen geeft, geeft deze hiervan onverwijld kennis aan de Kamer, de Voorzitter van de Eerste Kamer en de Minister van Buitenlandse Zaken. Bij de kennisgeving aan de Kamer en de Voorzitter van de Eerste Kamer doet hij voorts mededeling van het tijdstip van de kennisgeving aan de Minister van Buitenlandse Zaken. Indien de Gevolmachtigde Minister de bedoelde wens te kennen geeft, doet de Voorzitter, zodra hij dit verneemt, hiervan onverwijld mededeling aan de Kamer.

2. Betreft een voorstel, als bedoeld in artikel 125, een verdrag, dat Aruba, Curaçao of Sint Maarten raakt, dan worden de desbetreffende Gevolmachtigde Ministers in de gelegenheid gesteld de mondelinge behandeling van dat voorstel bij te wonen en daarbij zodanige voorlichting aan de Kamer te verstrekken als zij gewenst oordelen.

Artikel 129. Toetreding tot en opzegging van een verdrag

Indien aan de Staten-Generaal mededeling wordt gedaan van het voornemen tot toetreding tot of opzegging van een verdrag, vindt het bepaalde in de artikelen 124 tot en met 128 overeenkomstig toepassing.

Paragraaf 6. Kennisgeving van de wens tot regeling bij wet

Artikel 130. Kennisgeving van de wens tot regeling bij wet

1. In gevallen waarin de wens te kennen wordt gegeven dat het onderwerp dan wel de inwerkingtreding van een overgelegd (ontwerp) besluit bij wet wordt geregeld, tekent de Griffier op de begeleidende brief de dag van ontvangst aan en de dag, waarop de wens uiterlijk te kennen kan worden gegeven. Hij draagt zorg, dat de begeleidende brief met de genoemde aantekening onverwijld wordt gepubliceerd. Als eerste dag van de termijn die van toepassing is op het overgelegde (ontwerp)besluit, geldt de dag na die van ontvangst.

2. De procedure, bedoeld in het eerste lid, vindt eveneens toepassing wanneer de wens te kennen kan worden gegeven dat inlichtingen worden ontvangen of dat overleg wordt gewenst.

Artikel 130a. Uitspreken van de wens door de Kamer zelf

1. Indien de Kamer besluit de bedoelde wens te kennen te geven, doet de Voorzitter hiervan onverwijld mededeling aan de desbetreffende minister en aan de Voorzitter van de Eerste Kamer.

2. Een voorstel tot het te kennen geven van deze wens moet in een vergadering van de Kamer worden gedaan hetzij door de Voorzitter, hetzij door een van de leden.

Artikel 130b. Uitspreken van de wens namens de Kamer door de Voorzitter

De wens dat regeling bij wet plaats heeft kan namens de Kamer door de Voorzitter te kennen worden gegeven. Alvorens hiertoe te besluiten, raadpleegt hij zo mogelijk de daarvoor in aanmerking komende commissie of commissies. Hij doet van het te kennen geven van de wens onverwijld mededeling aan de Kamer, aan de desbetreffende minister en aan de Voorzitter van de Eerste Kamer.

Artikel 130c. Uitspreken van de wens door dertig leden

Indien dertig of meer leden de bedoelde wens te kennen willen geven, doen zij dit door schriftelijke mededeling aan de Voorzitter, die hiervan onverwijld kennis geeft aan de Kamer, aan de desbetreffende minister en aan de Voorzitter van de Eerste Kamer.

HOOFDSTUK X. VERZOEKSCRIFTEN

Artikel 131. Behandeling van de conclusies van de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven

1. Bij de openbare behandeling van de door de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven voorgestelde conclusies kan ieder lid amendementen op deze conclusies voorstellen. Op deze voorstellen zijn de bepalingen omtrent amendementen op voorstellen van wet van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat ook amendementen, waarvan de strekking tegengesteld is aan die van de conclusies van de commissie, toelaatbaar zijn.

2. Verwerpt de Kamer de voorgestelde conclusies zonder daarvoor andere in de plaats te stellen, dan worden de stukken in handen van een tijdelijke commissie gesteld of, indien de conclusies reeds door een tijdelijke commissie waren voorgesteld, in handen van een nieuwe tijdelijke commissie, die daaromtrent nader aan de Kamer verslag zal moeten uitbrengen.

Artikel 132. Minister besluit geen gevolg te geven aan besluit; inhandenstelling

Indien de Kamer zich heeft verenigd met de conclusies in een verslag van de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven, waarbij een minister wordt uitgenodigd iets te doen of na te laten en de minister bij brief te kennen heeft gegeven daaraan geen gevolg te geven, wordt deze brief in handen gesteld van de commissie voor de Verzoekschriften en de Burgerinitiatieven, die aan de Kamer kan voorstellen dit stuk met de onder haar berustende stukken te stellen in handen van een vaste of een algemene commissie, ten einde daarover dan nader aan de Kamer verslag uit te brengen.

HOOFDSTUK XI. BURGERINITIATIEF

Artikel 132a. Burgerinitiatief

1. Het burgerinitiatief is een voorstel om een onderwerp voor behandeling door de Kamer voor te dragen en is gericht op de vervaardiging, wijziging of intrekking van een wettelijke regeling dan wel op het te voeren regeringsbeleid.

2. Het burgerinitiatief kan niet betreffen:

- a. een aangelegenheid van een decentrale overheid;
- b. een vraag over, klacht of bezwaar tegen het regeringsbeleid;
- c. een onderwerp waarover korter dan twee jaar voor indiening van het burgerinitiatief door de Kamer een besluit is genomen, behoudens in het geval van substantiële en voldoende concrete nieuwe feiten of omstandigheden die ten tijde van de beraadslaging over het onderwerp in de Kamer niet bekend waren;
- d. belastingen en begrotingen;
- e. zaken die in strijd zijn met de Grondwet en de goede zeden.

3. In het reglement, bedoeld in artikel 20, eerste lid, kunnen nadere voorwaarden worden gesteld.

4. De initiatiefnemer kan verzocht worden een toelichting te geven op zijn burgerinitiatief.
5. De Kamer neemt ten aanzien van elk geagendeerd burgerinitiatief een besluit.

HOOFDSTUK XI. HET VRAGEN VAN INLICHTINGEN AAN DE REGERING

Paragraaf 1. De interpellatie

Artikel 133. De interpellatie

1. Indien een lid over een onderwerp dat vreemd is aan de orde van de dag inlichtingen van een of meer ministers verlangt, kan hij, onder aanduiding van de voornaamste punten waarover hij vragen wil stellen, aan de Kamer verlof vragen tot het houden van een interpellatie. Zulk een verlof wordt mondeling gevraagd bij gelegenheid van een regeling van werkzaamheden. De Voorzitter kan ook op een ander tijdstip het aanvragen van een interpellatie toestaan.

2. De Kamer verleent het verlof indien het verzoek tot het houden van interpellatie wordt gesteund door ten minste dertig leden.

3. Wanneer de Kamer het gevraagde verlof verleent, bepaalt zij hetzij dadelijk, hetzij later, een dag, waarop de interpellatie zal worden gehouden. De daarbij betrokken minister wordt uitgenodigd op de bepaalde dag in de vergadering tegenwoordig te zijn. Indien de zaak zeer veel spoed vereist en de minister tegenwoordig is, kan de Kamer besluiten, dat de interpellatie dadelijk wordt gehouden. De minister geeft dan, indien hem dit mogelijk is, dadelijk de gevraagde inlichtingen; is hem dit niet mogelijk, dan stelt de Kamer de verdere behandeling tot een later tijdstip uit.

4. De interpellant doet, tenzij de interpellatie dadelijk wordt gehouden, de Voorzitter zo spoedig mogelijk schriftelijk weten, welke vragen hij bij de interpellatie zal stellen. Deze zendt ze aan de daarbij betrokken minister door, tenzij bij hem, wegens vorm of inhoud van de vragen, daartegen overwegend bezwaar bestaat. Doorgezonden vragen brengt de Voorzitter ter kennis van de leden, en maakt deze openbaar.

5. Bij een interpellatie voert de interpellant niet meer dan twee malen en een ander lid niet meer dan eenmaal het woord, tenzij de Kamer hiertoe verlof geeft.

Paragraaf 2. Schriftelijke vragen

Artikel 134. Indienen schriftelijke vragen

1. Het lid dat schriftelijk vragen wil stellen aan een of meer ministers dient deze vragen bij de Voorzitter in. De vragen dienen kort en duidelijk geformuleerd te zijn.

2. De Voorzitter zendt de vragen aan de desbetreffende minister, tenzij bij hem wegens vorm of inhoud van de vragen daartegen overwegend bezwaar bestaat. De Voorzitter brengt de doorgezonden vragen ter kennis van de leden en maakt deze openbaar.

Artikel 135. Beantwoording schriftelijke vragen

1. Indien de minister niet in staat is de vragen binnen drie weken te beantwoorden laat hij dit de Voorzitter onder opgave van redenen weten.

2. De Griffier is belast met de publicatie elke drie maanden van een overzicht van de vragen die langer dan zes weken op beantwoording wachten.

3. De vragen worden met de schriftelijke antwoorden opgenomen in het Aangangsel van de Handelingen.

Paragraaf 3. Het mondelinge vragenuur

Artikel 136. Het mondelinge vragenuur

1. Het mondelinge vragenuur vindt plaats op dinsdag aan het begin van de vergadering. De ministers zijn op dit tijdstip steeds beschikbaar behoudens verplichtingen die naar het oordeel van de Voorzitter voor moeten gaan.

2. Een lid kan ten hoogste één onderwerp aanmelden waarover hij tijdens het mondelinge vragenuur vragen wil stellen. Het lid meldt het onderwerp schriftelijk bij de Voorzitter aan uiterlijk dinsdag 12.00 uur. De aanmelding kan niet eerder geschieden dan donderdag 12.00 uur in de voorgaande week dan wel, indien dit later is, direct na sluiting van de laatste vergadering in de voorgaande week.

3. De Voorzitter beslist over welke van de aangemelde onderwerpen binnen het vragenuur vragen worden gesteld.

4. De Kamer kan in een bijzonder geval voor het mondeling vragenuur ook een ander tijdstip vaststellen. De Voorzitter bepaalt dan het tijdstip waarop het onderwerp van de vragen bij hem dient te zijn aangemeld.

5. De Voorzitter nodigt de desbetreffende ministers uit voor het vragenuur, waarbij hij mededeling doet van het onderwerp van de vragen. Vervolgens maakt de Voorzitter het onderwerp van de vragen openbaar.

Artikel 137

[Vervallen]

Artikel 138. Volgorde vragenstellers en spreektijden

1. De Voorzitter bepaalt de volgorde waarin de onderwerpen tijdens het vragenuur aan de orde worden gesteld.

2. Bij het aan de orde komen van een onderwerp wordt het lid dat het onderwerp heeft aangemeld, de vragensteller, eerst voor ten hoogste twee minuten het woord verleend om over dit onderwerp aan een minister vragen te stellen en een toelichting te geven. De minister wordt voor ten hoogste twee minuten het woord verleend om de vragen te beantwoorden.

3. De vragensteller krijgt na de beantwoording opnieuw het woord voor ten hoogste twee minuten om aan de minister aanvullende vragen te stellen. De minister wordt voor ten hoogste een minuut per vraag het woord verleend om de vragen te beantwoorden.

4. Vervolgens kan de Voorzitter aan andere leden, ieder voor ten hoogste een halve minuut per vraag, het woord verlenen om aan de minister vragen te stellen over hetzelfde onderwerp. De minister wordt voor ten hoogste een halve minuut per vraag het woord verleend om de vragen te beantwoorden.

5. Tijdens het vragenuur zijn interrupties niet toegestaan, en kunnen de leden van een fractie gezamenlijk ten hoogste tweemaal een vraag als bedoeld in het vierde lid stellen.

Artikel 139. Geen moties; einde vragenuur

1. Tijdens het vragenuur kan geen verlov gevraagd worden tot het houden van een interpellatie, noch kunnen moties worden ingediend.

2. Onderwerpen die aan het einde van het vragenuur nog niet aan de orde zijn gekomen, komen te vervallen.

HOOFDSTUK XIA. KABINETS(IN)FORMATIE

Artikel 139a. Aanwijzing van kabinets(in)formateur(s)

1. Onverwijld na de installatie van een nieuw verkozen Tweede Kamer, maar uiterlijk een week na de installatie, beraadslaagt de Kamer in plenaire zitting over de verkiezingsuitslag. Het doel van de beraadslaging is een of meer informateurs onderscheidenlijk formateurs te benoemen en de door hen uit te voeren opdracht vast te stellen. Indien dat doel niet in de desbetreffende vergadering kan worden bereikt, besluit de Kamer daarover in een volgende vergadering, zo spoedig als dat mogelijk is.

2. Indien een informatieopdracht wordt afgerond, formuleert de Kamer in beginsel binnen een week na de dag van afronding een formatieopdracht, en wijst zij voor de uitvoering daarvan een of meer formateurs aan.

3. Indien de aangewezen informateurs of formateurs hun opdracht teruggeven, formuleert de Kamer in beginsel binnen een week na de dag van teruggave een nieuwe opdracht, en wijst zij voor de uitvoering daarvan een of meer informateurs onderscheidenlijk formateurs aan.

4. Na een tussentijdse val van het kabinet kan de Kamer beraadslagen over de wenselijkheid of richting van een nieuwe kabinetsformatie. Het eerste tot en met het derde lid zijn van overeenkomstige toepassing.

Artikel 139b. Vragen van inlichtingen aan kabinets(in)formateur(s)

De Kamer kan na afronding van een opdracht tot kabinets(in)formatie besluiten om een formateur of informateur dan wel formateurs of informateurs uit te nodigen om over het verloop van die kabinets(in)formatie inlichtingen te verschaffen.

HOOFDSTUK XII. PARLEMENTAIRE ENQUETE EN ANDER (PARLEMENTAIR) ONDERZOEK

Artikel 140. Regeling parlementair en extern onderzoek

Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, worden voorschriften gegeven over de besluitvorming betreffende de totstandkoming van en betreffende andere onderwerpen met betrekking tot:

- a. parlementair onderzoek middels een parlementaire enquête of door een tijdelijke commissie, en
- b. extern onderzoek.

Artikel 141. Enquêtecommissie

Een parlementaire enquête wordt uitgevoerd door een hiervoor in te stellen commissie uit de Kamer, de enquêtecommissie.

Artikel 142. Tijdelijke commissie

Ander parlementair onderzoek dan bedoeld in artikel 141 wordt uitgevoerd door een hiervoor in te stellen commissie uit de Kamer, de tijdelijke commissie.

HOOFDSTUK XIIA. GEHEIMHOUDING BIJ VERGADERINGEN MET GESLOTEN DEUREN

Artikel 143. Geheimhouding besloten commissievergadering

1. Ten aanzien van de gedachtewisseling in een besloten commissievergadering wordt geheimhouding in acht genomen, met uitzondering van hetgeen de commissie in haar verslag vermeldt.

2. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen totdat de commissie haar opheft.

3. De geheimhouding kan door de commissie in een besloten commissievergadering worden opgeheven.

Artikel 144. Geheimhouding plenaire vergadering met gesloten deuren

1. Ten aanzien van de gedachtewisseling in een plenaire vergadering met gesloten deuren wordt geheimhouding in acht genomen.

2. De geheimhouding wordt door hen die bij de behandeling aanwezig waren en allen die van het behandelde of de stukken kennis dragen, in acht genomen totdat de Kamer haar opheft.

3. De geheimhouding kan door de Kamer, met gesloten deuren vergaderend, worden opgeheven.

Artikel 145. Schending van de geheimhouding

1. Het Presidium kan de Kamer voorstellen om een lid, dat de geheimhouding, bedoeld in de artikelen 143 en 144, niet in acht neemt, voor ten hoogste één maand uit te sluiten van alle vergaderingen van één of meer commissies.

2. Het Presidium kan de Kamer eveneens voorstellen om een lid, als bedoeld in het eerste lid, voor ten hoogste de verdere duur van de zitting uit te sluiten van de kennisneming van vertrouwelijke stukken.

3. Een voorstel als bedoeld in het eerste en tweede lid wordt niet gedaan dan nadat het Presidium het betrokken lid in de gelegenheid heeft gesteld te worden gehoord.

4. Een voorstel als bedoeld in het eerste en tweede lid wordt in stemming gebracht bij de aanvang van de eerste vergadering na de dag waarop het Presidium tot het doen van het voorstel heeft besloten. Over dit voorstel wordt niet beraadslaagd.

5. Een besluit van de Kamer ingevolge dit artikel wordt door de Voorzitter onverwijld ter kennis gebracht van het betrokken lid.

HOOFDSTUK XIIB. VERTROUWELIJKE STUKKEN

Artikel 146. Vertrouwelijke stukken

1. De vertrouwelijkheid ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk wordt door een ieder in acht genomen.

2. Ter griffie wordt een register bijgehouden van bij de Kamer dan wel bij de commissies ingekomen vertrouwelijke stukken.

3. Bij afzonderlijke regeling, vast te stellen door de Kamer, worden voorschriften gegeven omtrent de aanwijzing en de behandeling van vertrouwelijke stukken. In ieder geval worden in deze regeling voorschriften gegeven over het registreren, het ter inzage leggen, het inzien, het verspreiden en het vermenigvuldigen van vertrouwelijke stukken.

Artikel 147. Schending van de vertrouwelijkheid ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk

In het geval een lid de vertrouwelijkheid ten aanzien van de inhoud van een vertrouwelijk stuk niet in acht neemt, is artikel 145 van overeenkomstige toepassing.

Artikelen 148 en 149

[Vervallen]

HOOFDSTUK XIIC. REGISTERS

Artikel 150a. Registers

1. Ter griffie wordt een register bijgehouden waarin de leden hun nevenactiviteiten en de (te verwachten) inkomsten uit hun nevenactiviteiten vermelden, uiterlijk één week na aanvaarding daarvan. Onder inkomsten wordt verstaan: loon in de zin van artikel 9 van de Wet op de loonbelasting 1964, verminderd met de eindheffingsbestanddelen, bedoeld in artikel 31 van die wet of winst uit onderneming in de zin van afdeling 3.2 van de Wet inkomstenbelasting 2001. Op uiterlijk 1 april na ieder kalenderjaar waarin de inkomsten zijn genoten vermelden de leden opnieuw hun inkomsten over dat kalenderjaar.

2. Ter griffie wordt een register bijgehouden waarin de leden hun buitenlandse reizen op uitnodiging van derden vermelden, uiterlijk één week na terugkeer in Nederland.

3. Ter griffie wordt een register bijgehouden waarin de leden de door hen ontvangen geschenken met een hogere waarde dan 50 euro vermelden, uiterlijk één week na ontvangst van het geschenk.

4. De drie registers liggen voor een ieder ter inzage.

5. De Griffier is belast met de publicatie, twee maal per jaar, van de opgaven in het register voor de nevenfuncties.

HOOFDSTUK XIII. DE PUBLICATIE VAN STUKKEN

Artikel 151. Publicatie van stukken

1. Alle tussen regering en Kamer gewisselde stukken worden voor zover mogelijk terstond digitaal gepubliceerd, tenzij een stuk als vertrouwelijk stuk wordt aangemerkt.

2. Deze stukken worden ook op andere wijze vermenigvuldigd zodra de Kamer dit nodig acht.

HOOFDSTUK XIV. BEZOEKERS EN TOEHOORDERS

Artikel 152. Bezoekers en toehoorders

1. Het Presidium kan regels stellen voor de toelating van bezoekers tot het gebouw van de Kamer en in het bijzonder van toehoorders tot de tribunes. Deze regels mogen het beginsel van de openbaarheid van de vergadering van de Kamer, met uitzondering van die welke overeenkomstig dit Reglement met gesloten deuren worden gehouden, niet aantasten.

2. Alle tekenen van goed- of afkeuring zijn aan de toehoorders verboden. De Voorzitter zorgt voor de handhaving van dit verbod en voor de bewaring van behoorlijke stilte. Hij kan bij overtreding degene, die de orde stoort of gestoord heeft, doen vertrekken en desnoods alle toehoorders of allen die zich op een bepaalde tribune bevinden doen verwijderen.

3. De toehoorders zijn verplicht de aanwijzingen van het personeel van de Kamer en van het toezichthoudend personeel van de politie op te volgen. Bij overtreding hiervan heeft de Voorzitter de bevoegdheden bedoeld in het tweede lid.

HOOFDSTUK XV. SLOTBEPALINGEN

Artikel 153. Herziening van het Reglement

1. Ieder lid kan schriftelijk voorstellen een of meer bepalingen van het Reglement te herzien.

2. Ook een commissie kan zodanig voorstel indienen, mits dit het gevoelen van de meerderheid van het aantal leden waaruit zij bestaat weergeeft. Zulk een voorstel wordt ondertekend door de leden van de commissie die zich daar vóór hebben verklaard.

3. Op de voorstellen bedoeld in het eerste en tweede lid zijn de bepalingen betreffende door leden aanhangig gemaakte voorstellen van wet van toepassing. Indien ze van eenvoudige aard zijn, kan de Kamer echter bepalen, dat ze zonder vooronderzoek in openbare behandeling komen.

4. De beraadslaging over een wijzigingsvoorstel van de Commissie voor de Werkwijze, dat naar het oordeel van het Presidium niet van eenvoudige aard is, wordt voorbereid door een verslag van de commissie. Dit verslag bevat alle binnen een door de Commissie voor de Werkwijze vast te stellen termijn van ten minste veertien dagen door een of meer leden aan de commissie toegezonden schriftelijke opmerkingen en vragen, alsmede de daarop door de commissie opgestelde antwoorden.

5. Neemt de Kamer een voorstel tot herziening aan, dan treedt dit onmiddellijk in werking, tenzij de Kamer anders besluit.

Artikel 154. Afwijking van het Reglement

De Kamer kan te allen tijde besluiten van de bepalingen van dit Reglement af te wijken, indien geen der leden zich daartegen verzet en indien de afwijking niet in strijd is met het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden, de Grondwet of een andere wet.

Artikel 155. Inwerkingtreding

Dit Reglement treedt in werking met ingang van de dag waarop na de eerstvolgende verkiezingen de nieuw gekozen Kamer voor de eerste maal samenkomt.¹

---

¹ In werking getreden met ingang van 17 mei 1994.